

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านชัยยาง หมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย
อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวศิริรุจนา อัครธรรม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

สิริรุจนา อัครารม : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านจันทยาง หมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ วราอัสวปติ , 65 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหา เป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษา
กองทุนบ้านจันทยาง หมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในระหว่าง
เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545 “การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน การ
บริหารกองทุน สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของราษฎรในชุมชน”

ในการก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านจันทยาง หมู่ 11 ได้คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
จำนวน 15 คน จากการประชุมตัวแทนราษฎรทุกครอบครัว โดยมีเจ้าหน้าที่จากทางอำเภอเข้าร่วม
สังเกตการณ์ ปัจจุบันมีผู้จ่ายเงินจำนวน 47 คน จำนวนเงินที่อนุมัติให้กู้ 895,000 บาท ปัจจุบันมีเงิน
คงเหลือ 105,000 บาท

ความเป็นอยู่ของราษฎรหมู่บ้านจันทยาง มีสภาพความเป็นอยู่ในหมู่บ้านแบบเครือญาติ จัด
เป็นหมู่บ้านที่มีสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ การประกอบอาชีพหลักของ
ประชาชนในหมู่บ้าน คือ รับจ้าง ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย ซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ผู้จ่ายเงินเพียงพอ
สำหรับเลี้ยงครอบครัว เงินที่ชาวบ้านกู้ยืมสามารถพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ของราษฎรให้ดีขึ้น
สำหรับเงิน 1 ล้านบาทยังไม่พอเพียงสำหรับการกู้ยืมในหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่
(แต่ก็สามารถช่วยเหลือได้ในระดับหนึ่ง) การบริหารงานจัดการกองทุนเป็นไปตามหลักการบริหาร
จัดการที่ค่อนข้างดี ทั้งด้านการวางแผน การจัดองค์การ การควบคุมและประเมินผล จัดได้ว่าเป็น
กองทุนตัวอย่างในระดับต้น ๆ

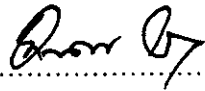
สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่อกรรมการสอบ.....

หน้าอนุมัติ

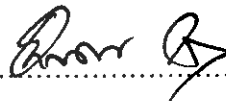
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรสาขาการจัดการและประเมินโครงการของ
สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

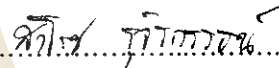

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ วราอัสวปติ)

กรรมการสอบ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ วราอัสวปติ)

(อาจารย์ ดร.สาโรช รุจิรวรรณ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทองพล ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

- ๘ ต.ค. 2545

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี ผู้ประเมินขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ วราอัสวปติ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์ ดร.สาโรช รุจิรวรรณ กรรมการสอบ
- คุณพิกุล ประดับศรี อาจารย์นิเทศก์
- คุณณัฐสิริ ลอยสนั่น พัฒนาคำบลหนองสาหร่าย
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ประเมินประสบความสำเร็จในชีวิต

สิริรจนา อัดถารม

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านชัยขาง หมู่ 11

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญรูปภาพ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
 บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
1.3 กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	2
1.4 วิธีการดำเนินการ.....	3
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
 บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
2.1 นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	5
2.2 ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	
2.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	6
2.2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2544.....	7
2.2.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	8

2.2.4 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544.....	9
2.3 หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	
2.3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	10
2.3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	11
2.3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	11
2.3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	12
2.4 หลักการประเมินโครงการแบบชีพฟ์โมเดล.....	13
2.5 เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	13
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
3.1 วิธีการประเมินโครงการ.....	14
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	17
3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	20
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	32
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
3.6 การวิเคราะห์โครงการ.....	33
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	
4.1.1 บริบทระดับประเทศ.....	35
4.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น.....	41
4.2 ผลการประเมินโดยภาพรวม.....	53

หน้า

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้.....	55
4.4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	58

บทที่ 5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	61
5.2 วิธีการดำเนินการ.....	61
5.3 ผลการดำเนินการ.....	61
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	64

บรรณานุกรม.....	65
-----------------	----

ภาคผนวก ก แผนที่ที่เกี่ยวข้อง

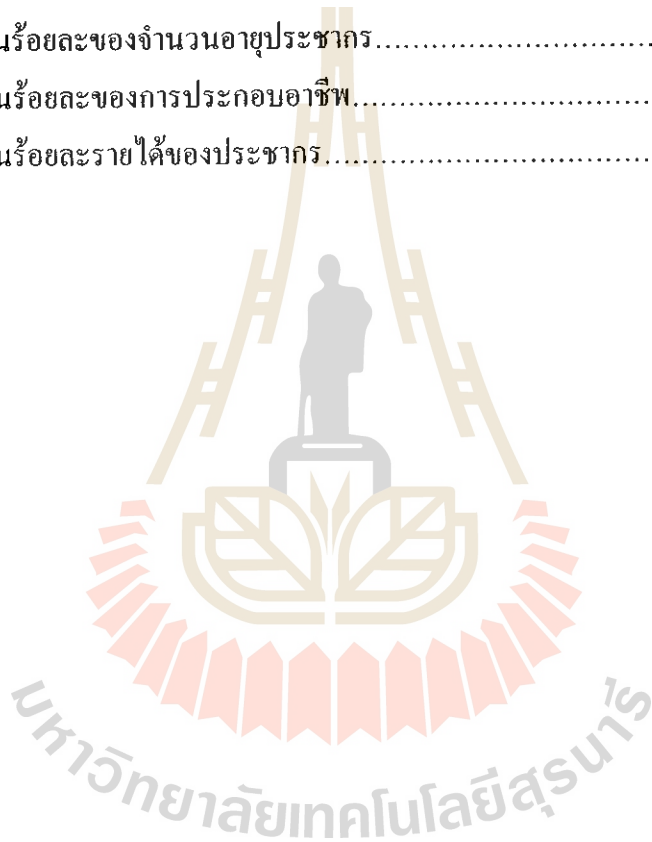
แผนที่อำเภอปากช่อง แสดงที่ตั้งตำบล.....	1
แผนที่ตำบลหนองสาหร่าย แสดงที่ตั้งหมู่บ้าน.....	2
แผนที่หมู่บ้านชัยยาง	3
แผนที่หมู่บ้านชัยยาง แสดงการขยายตัวของชุมชน.....	4
แผนที่แสดงระดับความสูงของหมู่บ้านชัยยาง.....	5
แผนที่ตำบลหนองสาหร่าย แสดงแหล่งน้ำ.....	6
แผนที่ตำบลหนองสาหร่าย แสดงชุดดิน.....	7
แผนที่ตำบลหนองสาหร่าย แสดงสมรรถนะของดินในการปลูกพืชไร่.....	8
แผนที่ตำบลหนองสาหร่าย แสดงสมรรถนะของดินในการปลูกไม้ผล.....	9

ภาคผนวก ข เอกสารที่เกี่ยวข้อง

แบบสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	10
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	11
ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านชัยยาง.....	23

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ.....	3
3.1 แสดงประชากรที่สุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน.....	18
3.2 แสดงตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม.....	20
4.1 แสดงจำนวนร้อยละของจำนวนประชากรชายและหญิง.....	45
4.2 แสดงจำนวนร้อยละของจำนวนอายุประชากร.....	45
4.3 แสดงจำนวนร้อยละของการประกอบอาชีพ.....	49
4.4 แสดงจำนวนร้อยละรายได้ของประชากร.....	51

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงกิจกรรมที่สมาชิกบ้านชัยขานำเงินกู้ยืมไปดำเนินกิจกรรม.....	12
3.1 แสดงหน่วยระบบที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	17
3.2 แสดงกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการ.....	19
3.3 แสดงตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวม.....	22
3.4 แสดงวิธีการเก็บข้อมูล.....	33
4.1 แสดงการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วงปี พ.ศ. 2530-2533.....	37
4.2 แสดงจำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร.....	45
4.3 แสดงจำนวนร้อยละของการประกอบอาชีพ.....	49
4.4 แสดงรายได้ของประชากร.....	50
4.5 แสดงจำนวนร้อยละของตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน.....	59

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 รัฐบาลเสนอต่อรัฐสภาถึงแนวทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม มีสาระสำคัญประการหนึ่งว่า “รัฐบาลจะใช้การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมและการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน” จากนั้น กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงได้เกิดขึ้นตามนโยบาย โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาทในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2545 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานนโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต่อคณะรัฐมนตรีรับทราบ โดยจากเป้าหมายการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน 71,364 หมู่บ้าน 3,517 ชุมชนเมือง รวม 74,881 แห่ง สามารถจัดตั้งกองทุนและโอนเงินไปแล้ว 69,026 หมู่บ้าน 1,415 ชุมชนเมือง รวม 70,441 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 94.1 เหลือเพียงร้อยละ 59 เท่านั้นที่ยังไม่เรียบร้อย

ในระยะเวลาเพียงหนึ่งปีเศษที่รัฐบาลเร่งดำเนินนโยบายการกระจายเงินไปสู่ประชาชนในภูมิภาคทั่วประเทศ มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเบิกจ่ายเงินเพื่อนำไปให้สินเชื่อแก่สมาชิกแล้วจำนวน 48,607 ล้านบาท โดยวัตถุประสงค์ปล่อยสินเชื่อของกองทุนหมู่บ้านร้อยละ 70% ในภาคเกษตร 15.3% ภาคค้าขาย 4.5% กิจการกลุ่ม 4% อุตสาหกรรมครัวเรือน 3.7% บริการ และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน 1.6%

อย่างไรก็ตามหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็คือการเสริมสร้างความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผลประโยชน์ต่อผู้คือโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน มีการเชื่อมโยงและมีการกระจายอำนาจในท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานบนกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

หมู่บ้านชัยยาง หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับจัดสรรเงินอุดหนุน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2544 มีจำนวน

สมาชิก 199 คน 2 องค์การ และดำเนินการปล่อยเงินกู้ให้กับราษฎรงวดแรก เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2544 จำนวน 25 ราย เป็นเงิน 470,000 บาท (สี่แสนเจ็ดหมื่นบาทถ้วน) งวดที่สอง เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2545 จำนวน 22 ราย เป็นเงิน 425,000 บาท (สี่แสนสองหมื่นห้าพันบาทถ้วน) รวม 47 ราย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 895,000 บาท (แปดแสนเก้าหมื่นห้าพันบาทถ้วน) เงินสด คงเหลือในบัญชีธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง จำนวน 105,000 บาท โดยสมาชิกลำเงินไปดำเนินการประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ปลูกพืช ได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง จำนวน 23 ราย เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อ โคนม สุกร ไก่ จำนวน 16 ราย ค้าขาย จำนวน 3 ราย การบริการ คือ ช่างซ่อม จำนวน 3 ราย ซักรีด จำนวน 1 ราย และการหาปัจจัยการผลิตอุตสาหกรรม จำนวน 1 ราย เงินกองทุน 1 ล้านบาทที่หมู่บ้านชัยยางได้รับจัดสรรเข้ามาเพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนตามนโยบายของรัฐบาล จะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่รัฐบาลได้กำหนดไว้มากน้อยเพียงไร จึงมีการจัดการประเมินกองทุนโดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เข้าศึกษาประเมินประจำหมู่บ้านเขียนเรียบเรียงรายงานเป็นสารนิพนธ์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านชัยยาง เพื่อให้มีการพึ่งพาตนเองและแก้ไขปัญหาของชุมชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อต้องการศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านชัยยาง หมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อต้องการศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหาของชุมชนว่ามีมากน้อยเพียงใด
3. เพื่อต้องการศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนบ้านชัยยาง
4. เพื่อต้องการศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเชื่อมโยงกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน
5. เพื่อต้องการศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น บ้านชัยยาง

1.3 กรอบแนวคิดทฤษฎี

ต้นแบบของการประเมินซึ่งเป็นกระบวนการของการกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ มีการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินโดยมีที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งเรียกว่า CIPP Model คือ

1.3.1 C : Context Evaluation (การประเมินสภาพแวดล้อม)

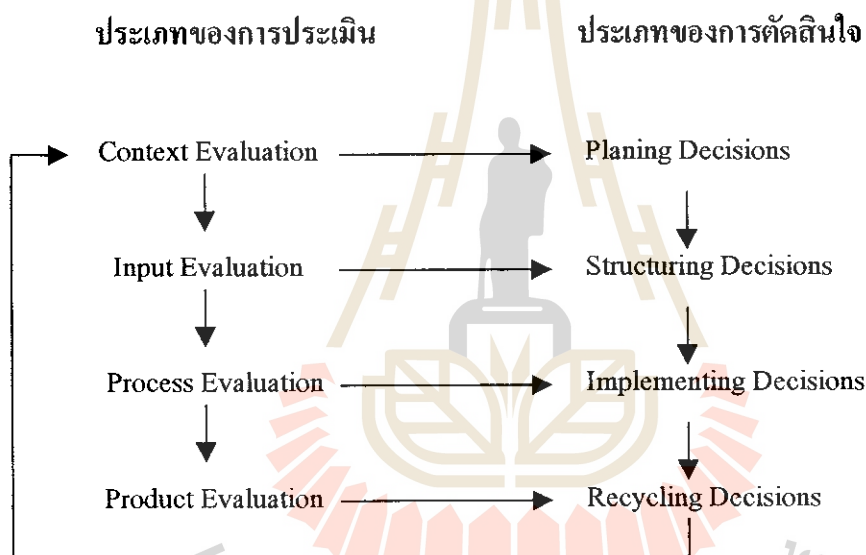
1.3.2 I : Input Evaluation (การประเมินปัจจัยเบื้องต้น)

1.3.3 P : Process Evaluation (การประเมินกระบวนการ)

1.3.4 P : Product Evaluation (การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น)

บ้านชัยยาง ได้มีการนำ CIPP MODEL มาประกอบในการบริหารงานเกี่ยวกับเงินกองทุน 1 ล้านบาทของหมู่บ้าน คือ การพิจารณาหลักการและเหตุผลในการเริ่มจัดตั้งกองทุน พิจารณาความเหมาะสมของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ มีการบันทึกวาระการประชุมต่าง ๆ ไว้เป็นหลักฐาน เพื่อนำมาเปรียบเทียบก่อนและหลังในการจัดตั้งกองทุนว่ามีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยให้แนวความคิดพื้นฐานความสัมพันธ์ของการประเมินกับการตัดสินใจมาประกอบ

(ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา, ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง : 89-91)

รูปที่ 1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ

1.4 วิธีการดำเนินการ

หมู่บ้านชัยยางได้นำรูปแบบของซีพียูโมเดล (CIPP Model) มาใช้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน เรื่องของการขอกู้เงินกองทุนโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ กำหนดระเบียบข้อบังคับสำหรับสมาชิก หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ เสร็จแล้วก็เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไว้เป็นหลักฐานในการดำเนินการ สุดท้ายคณะกรรมการก็ได้ประชุมเพื่อวิเคราะห์หรือพิจารณาสมาชิกเป็นราย ๆ ไป จัดเวทีชาวบ้านเพื่อชี้แจงหรือตอบข้อสงสัยกับสมาชิกและนำผลสรุปนั้นเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติต่อไป วิธีดำเนินการแบ่งได้เป็น 2 ข้อ คือ

1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มต้นตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการรวบรวมการจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนและมีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งข้อมูล que เก็บรวบรวมได้มีทั้งในเชิงปริมาณที่เป็นตัวเลข และเชิงคุณภาพ ที่เป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลในรูปแบบของข้อความที่ได้มาโดยวิธีดังต่อไปนี้

(1) การสัมภาษณ์ (Interview) โดยการใช้ตัวชี้วัดความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , แบบบันทึกการสัมภาษณ์

(2) การสังเกต (Observation) โดยดูจากการเข้าไปในพื้นที่สังเกตลักษณะของภูมิประเทศพื้นดิน ตลอดจนชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านนั้น

(3) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เช่น แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน , แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน , แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน , แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน , แบบบันทึกการสัมภาษณ์ , แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน , แบบศึกษาเจาะลึกกรณี

1.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดการทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบ ความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ โดยการเลือกใช้สถิติ ที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล แล้วนำข้อมูลนั้นมาคำนวณ ด้วยวิธีต่าง ๆ

1.4.3 แหล่งข้อมูล

(1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายได้ด้วยตนเอง จะเป็นข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และความต้องการใช้ข้อมูลของผู้ประเมิน โดยใช้แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็ง แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน แบบรายงานการปฏิบัติงาน แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงิน แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึกกรณี แบบรายงานผลการจัดเวทีวิเคราะห์ทำแผนแม่บทชุมชน

(2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) ผู้ประเมินได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้รวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว เพราะสามารถทำให้ผู้ประเมินมีความสะดวกรวดเร็ว และประหยัดเวลารวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น เอกสารจากองค์กรท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาชุมชน สถานีอนามัย วัด โรงเรียน ผู้นำชุมชน เป็นต้น

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 ได้ทราบถึงประสิทธิภาพในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านชัยยาง หมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
- 1.5.2 ได้ทราบถึงกระบวนการพึ่งพาตนเอง การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาของ ชุมชน
- 1.5.3 ได้ทราบถึงศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน
- 1.5.4 ได้ทราบถึงกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเชื่อมโยงกันภายในชุมชนท้องถิ่น
- 1.5.5 ได้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น บ้านชัยยาง

1.6. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง เงินกองทุนหมู่บ้าน บ้านชัยยาง หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วย เงินจากการจัดสรร 1 ล้านบาท และเงินประเภทอื่นตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 6 ข้อ 23(2)-(8)

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ผู้อยู่อาศัยในบ้านชัยยาง หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่สมัครและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านชัยยาง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ผู้อยู่อาศัยในบ้านชัยยาง หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้รับคัดเลือกจากที่ประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบ ฯ ข้อ 17 จำนวน 15 คน

ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือกระหว่างกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้วยกัน ให้ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่นายประมุข จันทรแดง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน ออกโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชัยยาง หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้ความเห็นชอบ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของกองทุนหมู่บ้านฉะบียง หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ให้มีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้ คือ

2.1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี,2544)

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

รัฐบาลได้ใช้การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหนึ่งในทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลที่ชัดเจนและรวดเร็ว โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคม มีการจัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาทในลักษณะของเงินหมุนเวียน เป็นการช่วยลดความยากจน และนำไปสู่การจ้างงาน สร้างรายได้ให้กับประชาชน รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน และให้ประชาชนใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ เป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพ

2.1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ

(1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลตนเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ กองทุนทางสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

(2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้านทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชนและกองทุนที่หน่วยงาน ราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

(3) ตามแนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านทางวิชาการ และจัดการกองทุน

(4) การติดตามและประเมินผลโดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ

2.1.3 วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีดังต่อไปนี้

- (1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- (2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- (3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- (4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวม ทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต
- (5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2 ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544)

2.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจ และหน้าที่ความรับผิดชอบในการวางแผนนโยบายและแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(หมวดที่ 1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในหมวดนี้จะกล่าวถึง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , การดำรงตำแหน่ง และการพ้นตำแหน่งของคณะกรรมการ , ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษา , อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

(หมวดที่ 2) สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในหมวดนี้จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , การประสานงานของส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พร้อมการรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

2.2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดย ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ ความดังต่อไปนี้แทน “คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน”

2.2.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและ บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ เป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลง ต่อรัฐสภาอาศัยอำนาจตามความในข้อ 10 (8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะ กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ สรุปสาระสำคัญดังนี้

(หมวดที่ 1) ข้อความทั่วไป

ในหมวดนี้จะกล่าวถึง ชื่อของระเบียบ , วันบังคับใช้ , ความหมายของคำที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(หมวดที่ 2) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในหมวดนี้จะกล่าวถึง ปรัชญา หรือหลักการสำคัญ , วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ , การจัดสรรเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(หมวดที่ 3) คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

ในหมวดนี้จะกล่าวถึง หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกอง ทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง , อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุน

(หมวดที่ 4) คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองระดับจังหวัด

ในหมวดนี้จะกล่าวถึง หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับจังหวัด , อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนฯ ระดับ จังหวัด

(หมวดที่ 5) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในหมวดนี้จะกล่าวถึง คุณสมบัติของคณะกรรมการ , อำนาจหน้าที่ , วาระในการ ดำรงตำแหน่งและการประชุมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(หมวดที่ 6) กองทุนและสมาชิกกองทุน

ในหมวดนี้จะกล่าวถึง ทรัพย์สินที่ประกอบเป็นกองทุนหมู่บ้าน , สมาชิกกองทุน , การประชุมของสมาชิก และการส่งเสริมให้สมาชิกทำการออมทรัพย์

(หมวดที่ 7) การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ในหมวดนี้จะกล่าวถึง วิธีการกู้ยืมเงินและการส่งคืนเงินของสมาชิก

(หมวดที่ 8) การทำบัญชีและการตรวจสอบ

ในหมวดนี้จะกล่าวถึง การจัดทำบัญชีประเภทต่าง ๆ และการตรวจสอบ

(หมวดที่ 9) บทเฉพาะกาล

ในหมวดนี้จะกล่าวถึง การยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , การเปิดบัญชีเงินฝากภายใต้ชื่อบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

2.2.4 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและ บริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้ เหมาะสมยิ่งขึ้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 10(8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้ใช้ความในข้อ 16 วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังต่อไปนี้แทน “ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน จำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการ คัดเลือกกันเองโดยสมาชิกซึ่งธรรมสารดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง และต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 17” และให้ยกเลิกความในข้อ 41 วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังต่อไปนี้แทน “ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการชี้แจงทำความเข้าใจ เตรียมความพร้อม และดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนจากผู้ที่มีความสมบัติตามข้อ 17 โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรดำเนินไปตามความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม”

2.3 หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(เอกสารประกอบการพิจารณากองทุนหมู่บ้านชัยยาง, 2544) ประกอบไปด้วยแนวทางปฏิบัติดังนี้

2.3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 กล่าวว่

- (1) จะต้องมีการประชุมในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
- (2) การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม
- (3) วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการ ได้กล่าวไว้ในระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ข้อ 17

(แบบติดตามฯ ฉบับสมบูรณ์ อยู่ภาคผนวก ข หน้า 1)

2.3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

ส่วนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน / ชุมชน

ส่วนที่ 2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชน

ส่วนที่ 3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน / ชุมชน

ส่วนที่ 4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน / ชุมชน

ส่วนที่ 5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(แบบคำขอขึ้นทะเบียนฯ ฉบับสมบูรณ์ อยู่ภาคผนวก ข หน้าที่ 2)

2.3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

การพิจารณาเงินกู้ให้สำหรับสมาชิกที่ขอกู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วย การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญดังนี้

- (1) การระบุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการขอกู้เงิน
- (2) การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน สองหมื่นบาท
- (3) การใช้บุคคลหรือหลักทรัพย์ค้ำประกัน
- (4) การกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทน เป็นอัตราที่แน่นอน
- (5) การกำหนดระยะเวลาในการคืนเงินกู้
- (6) การเสียค่าปรับสำหรับผู้ผิดสัญญา
- (7) บทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ใช้ผิดวัตถุประสงค์

สำหรับกองทุนหมู่บ้าน บ้านชัยยาง หมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

- (1) วัตถุประสงค์ของการขอกู้
- (2) ลักษณะของโครงการที่เสนอ
- (3) ความสามารถในการส่งเงินกู้และดอกเบี้ยคืน

(ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านชัยยาง ฉบับสมบูรณ์ ภาคผนวก ข หน้าที่ 13)

โดยกิจกรรมที่ให้สมาชิกกู้ยืมนำไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ สามารถเลี้ยงตัวเองได้ สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ลำดับ ที่	กิจกรรมให้กู้ยืม	วงเงินกู้ยืม (บาท)	อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละต่อปี)	ระยะเวลา ชำระคืน (เดือน/ปี)	ข้อกำหนดหรือ เงื่อนไขสำคัญ
1.	ทำการเกษตร	ไม่เกินรายละ 20,000 บาท	12	1 ปี	ผู้ค้ำประกัน 2 คน
2.	ค้าขาย	ไม่เกินรายละ 20,000 บาท	12	1 ปี	ผู้ค้ำประกัน 2 คน
3.	บรรเทาเหตุฉุกเฉิน	ไม่เกินรายละ 5,000 บาท	12	ไม่เกิน 3 เดือน	ผู้ค้ำประกัน 1 คน
4.	ลดรายจ่าย	ไม่เกินรายละ 20,000 บาท	12	1 ปี	ผู้ค้ำประกัน 2 คน
5.	กิจกรรมอื่น ๆ ที่พัฒนา อาชีพ เพิ่มรายได้ และไม่ เป็นการเก็งกำไรไม่ผิดข้อ บังคับกลุ่ม	ไม่เกินรายละ 20,000 บาท	12	1 ปี	ผู้ค้ำประกัน 2 คน

ตารางที่ 2.1 กิจกรรมที่สมาชิกบ้านชัยขานำเงินกู้ยืมไปดำเนินกิจกรรม

2.3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งเน้นสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ขาดหายไปจากหมู่บ้านจะได้ถูกนำมาใช้เพื่อวางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยมีการรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจะทราบถึงผลการดำเนินงานความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานตามนโยบาย เรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้ง

สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างแน่นอนของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ การสร้างโอกาสให้บัณฑิตที่ว่างงานมีงานทำ สร้างรายได้ และสร้างศักยภาพ เป็นการยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ นับเป็น การพัฒนาทรัพยากรอีกทางหนึ่ง

2.4 หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ แบบ CIPP MODEL (เอกสารการประเมินเพื่อ พัฒนา : ไทย ทิพย์สุวรรณกุล)

CIPP MODEL เป็นแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้ในการประเมินโครงการ นำเสนอเป็น ครั้งแรกโดย D.L. Stufflebeam ได้กล่าวว่า “ การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือ กำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และ สังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

Stufflebeam ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท มีการกำหนดชื่อของรูปแบบ การประเมินว่า “CIPP MODEL” มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

2.4.1 Context Evaluation : C การประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นการประเมินก่อน การดำเนินโครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2.4.2 Input Evaluation : I การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเพื่อพิจารณา ความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้ง เทคโนโลยีและแผนการดำเนินการโครงการ

2.4.3 Process Evaluation : P การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อที่จะหาข้อ บกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการ ช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

2.4.4 Product Evaluation : P การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อ เปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการ ขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

2.5 เอกสารและหลักวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 วิจัย รพท. ดำรงกองทุนหมู่บ้านอัดเงิน 56,000 ล้านบาท จีดีพีกระดิก 0.8%

2.5.2 เงินไม่สำคัญเท่ากับทุนทางสังคม ตัวอย่างดี ๆ เกิดขึ้นในทุกจังหวัด

(หนังสือพิมพ์ “ประชาชาติธุรกิจ” วันจันทร์ที่ 17-วันพุธที่ 19 มิถุนายน 2545 ฉบับที่ 3384)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริง 5 ประการ ดังที่ระบุไว้แล้วในวัตถุประสงค์ของบทที่ 1 เพราะฉะนั้นในบทนี้ได้แยกหัวข้อออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์โครงการ

3.1 วิธีการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ , 2544)

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้เป็นการประเมินเชิงระบบ ซึ่งสตีฟเฟลปมได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่” โดยแบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย มีการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน โดยมีที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งเรียกว่า CIPP Model คือ

3.1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation: C) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์

3.1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เป็นการตัดสินใจที่เกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ

3.1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการโครงการ

3.1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) จะช่วยในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินใจและดูแลผลสำเร็จของโครงการ

การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ คือ

(1) การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C)

เป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

สถานะแวดล้อมในการประเมินนี้ ได้แก่

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน
- สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน
- วัฒนธรรม ประเพณี
- โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรธรรมชาติ
- ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- โครงการพัฒนาที่ผ่านมา
- ความเข้มแข็งของชุมชน

(2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I)

เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ผลที่ได้จากการประเมินนี้คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคาและกำไรที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ โดยการประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการนั้น ๆ

ปัจจัยเบื้องต้นในการประเมินนี้ ได้แก่

- นโยบายรัฐบาล ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ
- การประชาสัมพันธ์
- คณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- การเตรียมความพร้อม/สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการ
- เงินกองทุน 1 ล้านบาท
- เงินทุนสะสมอื่นตามระเบียบฯ หมวด 6 ข้อ 23
- บัญชีคกองทุนหมู่บ้าน

(3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)

เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน หรือเพื่อเป็นรายงานสะสมถึง

การปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยข้อมูลสารสนเทศจะถูกรวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารสนเทศนั้น อาจจะบ่อยทุกวันถ้าจำเป็น เฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะแรก ๆ ของโครงการ ทั้งนี้ การประเมินนี้ไม่เพียงแต่จะให้สารสนเทศที่ต้องการแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า และการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังต้องบันทึกสารสนเทศของกระบวนการสำหรับการแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

กระบวนการในการประเมินนี้ ได้แก่

- การจัดทำระเบียบกองทุน
- การจัดทำเอกสารเพื่อขอขึ้นทะเบียนกองทุน
- ระบบบัญชีกองทุน
- กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน
- กิจกรรมที่เกี่ยวกับการกู้เงินกองทุน
- การส่งเสริมการให้เงินกู้
- การตรวจสอบการให้เงินกู้
- การจัดทำรายงานของคณะกรรมการ
- การจัดสรรผลประโยชน์

(4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P)

มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย ระเบียบวิธีทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิต จะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์ หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ ที่กำหนดไว้ก่อน และการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อมปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

ผลผลิตในการประเมินนี้ ได้แก่

- จำนวนสมาชิกกองทุน
- จำนวนผู้ได้รับเงินกู้
- ยอดเงินที่ให้กู้
- จำนวนผู้ชำระเงินกู้ตามกำหนด
- ยอดเงินกู้ชำระคืนตามกำหนด
- กองทุนสะสม

- การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์
- ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน ต่อบัณฑิตกองทุน
- การเกิดเครือข่ายองค์กรความรู้
- ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง
- ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

ในการประเมินโครงการในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการประเมินตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) หรือตามกรอบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) โดย (รายละเอียดของซิฟฟ์โมเดลจะกล่าวไว้แล้วข้างต้น) ซึ่งเป็นการประเมินโครงการโดยแบ่งหน่วย ระบบของการประเมินออกเป็น 2 หน่วยระบบ คือ

- 1) หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการประเมินระดับหมู่บ้าน
- 2) หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการประเมินด้านรายบุคคล

หน่วยระบบ A	หน่วยระบบ B
การประเมินบริบท	การประเมินบริบท
การประเมินปัจจัยนำเข้า	การประเมินปัจจัยนำเข้า
การประเมินกระบวนการ	การประเมินกระบวนการ
การประเมินผลผลิต	การประเมินผลผลิต

ตารางที่ 3.1 แสดงหน่วยระบบที่ใช้ในการประเมินโครงการ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ หรือเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตก็เป็นได้

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมา เป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา โดยที่กลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร
2. ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดี

ประชากร

ประชากรในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านชัยขามหมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา คือ จำนวนของสมาชิกที่อาศัยอยู่จริงในหมู่บ้านชัยขาม ซึ่งมี 430 ครอบครัว ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการใช้ในการประเมินโครงการนั้นผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกันไป

กลุ่มตัวอย่าง

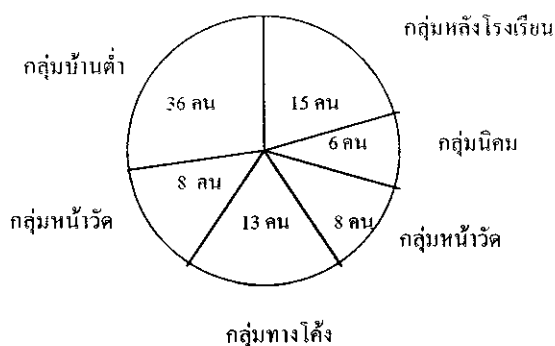
ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน “ชัยขาม” ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) หรือแบบกลุ่มตามพื้นที่ (Area Sampling) จะเป็นการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่ม โดยที่ประชากรแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป และในการเลือกกลุ่มมาเป็นตัวแทนนั้นจะต้องเลือกมาเป็นบางกลุ่มจากหน่วยที่ทำการประเมินโครงการ

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. แบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ โดยในหมู่บ้านชัยขามจะมีลักษณะการตั้งถิ่นฐานที่แตกต่างกัน โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ในลักษณะการเก็บข้อมูลเป็น 6 กลุ่มย่อย ดังนี้

1.1 กลุ่มหลังโรงเรียน	จำนวน	72	ครัวเรือน
1.2 กลุ่มน้ำวัด	จำนวน	40	ครัวเรือน
1.3 กลุ่มบ้านต่ำ	จำนวน	182	ครัวเรือน
1.4 กลุ่มทางโค้ง	จำนวน	67	ครัวเรือน
1.5 กลุ่มหนองเหว	จำนวน	39	ครัวเรือน
1.6 กลุ่มนิคม	จำนวน	30	ครัวเรือน

2. สุ่มเลือกจากกลุ่มย่อยในจำนวนอัตราร้อยละ 20 จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 430 ครัวเรือนจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

รูปที่ 3.1 แสดงประชากรที่สุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

ตัวอย่าง กลุ่มประชากรในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการ
กองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านจับขางที่ใช้ในการประเมินโครงการในครั้งนี้สามารถ
สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

แบบรายงาน	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
แบบรายงาน (บร.1)	- ผู้รู้เกี่ยวกับประวัติหมู่บ้าน	
	- ผู้สูงอายุ	
แบบรายงาน (บร.2)	- ประชากรในหมู่บ้าน	- 86 ครัวเรือน
แบบรายงาน (บร.3)	- สมาชิกกองทุน	- 86 คน
แบบรายงาน (บร.4)	- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	- 5 คน
	- ผู้ทรงคุณวุฒิ	- 3 คน
แบบรายงาน (บร. 5)	- ประธานกองทุนในตำบลหนองสาหร่าย	- 23 คน
แบบรายงาน (บร.6)	- สมาชิกผู้กู้	- 47 คน
แบบรายงาน (บร.7 , บร.8)	- สมาชิกกองทุน	- 86 คน
	- ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน	- 23 คน
	- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	- 1 คน
	- พัฒนาการประจำตำบล	- 1 คน
แบบรายงาน (บร.9)	- สมาชิกในหมู่บ้าน	- 81 คน
	- คณะกรรมการกองทุน	- 5 คน
แบบรายงาน (บร.10)	- คณะกรรมการกองทุน	- 10 คน
	- อาจารย์ที่ปรึกษา	- 2 คน
	- สมาชิกผู้กู้	- 47 คน
	- พัฒนาการ	- 1 คน
แบบรายงาน (บร.11)	- คณะกรรมการกองทุนทุกหมู่บ้าน	- 15 คน
แบบรายงาน (บร.12)	- ประธานกองทุนทุกหมู่บ้าน	- 23 คน

ตารางที่ 3.2 แสดงกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการ

3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร (Variables) หมายถึง สิ่งหรือคุณสมบัติเฉพาะเรื่องที่กำลังศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

(1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) หรือตัวแปรต้น หรือตัวแปรที่เป็นเหตุ หมายถึง สิ่งหรือคุณลักษณะ หรือ การกระทำใด ๆ อาจจะก่อให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตาม

(2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) หรือตัวแปรที่เป็นผล หมายถึง สิ่งหรือคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของตัวแปรอิสระ

ตัวอย่าง ในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 1 ตำบล ของชาวบ้านชัยยาง”

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 1 ตำบล ของชาวบ้านชัยยาง ซึ่งอาจแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ คือ น้อย ปานกลาง และมาก

ตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 1 ตำบลของชาวบ้านชัยยาง อาจได้แก่

วุฒิการศึกษา (ป.4 , ป.6 , ม.3 , ม.6 , ปริญญาตรี)

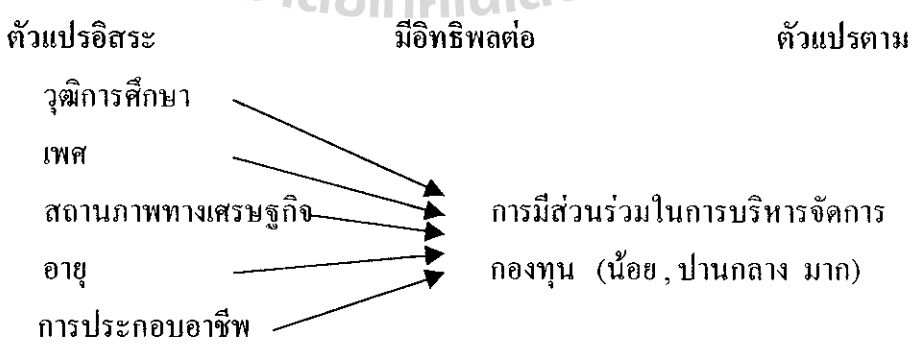
เพศ (ชาย , หญิง)

สถานภาพทางเศรษฐกิจ (ยากจน , ปานกลาง , รวย)

อายุ (18 , 25 , 35 , 40 , 50 , 60 ปีขึ้นไป)

การประกอบอาชีพ (ทำไร่ , ทำสวน , เลี้ยงสัตว์ , ค้าขาย , รับจ้างทั่วไป , รับราชการ)

ดังนั้น เราอาจหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น และตัวแปรตามในการเก็บรวบรวมข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านชัยยาง ได้ดังนี้

รูปที่ 3.2 แสดงตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม

ดังนั้นในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นทำให้เราทราบว่ามีตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรต้น ตัวใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ต่อตัวแปรตาม คือ ทำให้การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 1 ด้านบาท ของชาวบ้านซับซ้อน

ตัวชี้วัดและตัวแปรที่ใช้ในการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตัวชี้วัด (Indicators) ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้นจะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้น จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและในส่วนลักษณะเชิงคุณภาพ ในการกำหนดค่าตัวชี้วัดนั้น สามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ

การกำหนดค่าตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะตัวเลขโดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ อาทิ ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน หรือค่าเฉลี่ย

การกำหนดค่าตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของรายบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งในบางกรณีอาจจะต้องแปลงการกำหนดค่าในเชิงปริมาณ ให้อยู่ในรูปของร้อยละ หรือสัดส่วนในสิ่งที่ต้องการได้

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1) หน่วยระบบ A

2) หน่วยระบบ B

ดังนั้น ในการกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านซับซ้อน จึงเป็นไปตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายงานตัวชี้วัดในการประเมิน ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบในการประเมินระดับหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบในการประเมินระดับรายบุคคล (ผู้กู้)

ทั้งหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด สรุปได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
บริบทชุมชน C1-ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน 2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึงอพยพมา 3. สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร 4. อาชีพเดิม (อาชีพหลักและรอง) คืออะไร 5. อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ 6. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น 7. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภคมีประมาณ พ.ศ. ใด	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3. ผู้นำกลุ่มอาชีพ 4. ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร
C2-สภาพภูมิศาสตร์หมู่บ้าน	1. ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน 2. อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น ๆ 3. แผนที่หมู่บ้าน	1. ข้อมูลจากเอกสาร 2. หมู่บ้าน 3. ผู้นำชุมชน	1. ศึกษาจากเอกสาร 2. สังเกต 3. สัมภาษณ์
C3-สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	1. อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน 2. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร 3. จำนวนที่ทำกินโดยเฉลี่ย 4. จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน 5. จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน 6. โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน 7. โรงเรียนในหมู่บ้าน 8. โรคที่เจ็บป่วย 9. สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย	1. ผู้นำชุมชน 2. สถานีอนามัยตำบล 3. โรงเรียน 4. เกษตรตำบล 5. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
C4-วัฒนธรรมประเพณี	1. จำนวนวัด/โบสถ์/มัสยิด 2. จำนวนพระ/เณร/บาทหลวง 3. ภาษาพื้นบ้าน 4. ประเพณีที่สำคัญ 5. ความเชื่อด้านต่าง ๆ	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส 3. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C5-โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากร	1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ หอกระจายข่าว ศาลาประชาคม 2. จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ แร่ ฯลฯ ที่เป็นสาธารณประโยชน์	1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C6-ผู้นำชุมชน การรวม กลุ่ม และภูมิปัญญาชาวบ้าน	1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2. กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน (จำนวนสมาชิก ทุนของกลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม ปีก่อตั้ง) 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่าง (ชื่อ อายุ ความเชี่ยวชาญ)	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C7-โครงการพัฒนาที่ ผ่านมา	1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาคเอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง (ย้อนหลัง 5 ปี)	1. ผู้นำชุมชน 2. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 3. ข้อมูลที่บันทึกไว้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C8-ความเข้มแข็งของ ชุมชน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น	1. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 ครั้งที่ 1

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนาสมา เสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อย โอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติ ธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ไข ปัญหาชุมชน		
11-นโยบาย ระเบียบ	1. รายละเอียดของระเบียบ สำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของระเบียบ กองทุนฯ	1. ระเบียบสำนักนายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง กับกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ	1.ศึกษาจากเอกสาร
12-การประชาสัมพันธ์	1. ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการของกองทุน หมู่บ้าน 5. เอกสารประชาสัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
13- คณะอนุกรรมการ ระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะอนุกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะอนุกรรม การ 3. สัดส่วนกรรมการภาค ประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้อง	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
14-คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการดำรง ตำแหน่ง	1. คณะกรรมการกองทุน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ 1ร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
I5-การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน	1.วิธีการในการเตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม 3.จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม	1.คณะกรรมการกองทุน 2.ส่วนราชการ 3.ชาวบ้าน 4.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ชาวบ้านตาม บร3 , บร 9 2.สัมภาษณ์คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน
I6-เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2.การเก็บรักษาเงิน	1.คณะกรรมการกองทุน	1. สัมภาษณ์
I7-เงินทุนสะสมอื่น ๆ	1.ประเภท/จำนวน/ที่มาและ การเก็บรักษาเงินทุนสะสม	1.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
I8-บันทึกคกองทุน	1.ประวัติส่วนตัว ชื่อ วุฒิการศึกษา อายุ เพศ ภูมิลำเนา 2.บทบาทหน้าที่	1.บันทึกคกองทุนหมู่บ้าน 2.คู่มือนักศึกษา	1.ศึกษาตนเอง 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC1-การจัดทำระเบียบ กองทุนหมู่บ้าน	1.กระบวนการในการจัดทำ ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2.ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3.ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติมจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
PC2-การจัดทำเอกสารขอ คำขึ้นทะเบียน	1.กระบวนการในการจัดทำ เอกสารขึ้นทะเบียน 2.ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3.ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์
PC3-ระบบบัญชีกองทุน	1.จำนวนบัญชีที่จัดทำ 2.ชื่อบัญชี 3.ความเป็นปัจจุบัน 4.ผู้จัดทำ 5.ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1.คณะกรรมการกองทุน 2.บัญชีกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC4-กิจกรรมเกี่ยวกับ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน PC4.1-การรับสมัคร	1.ช่วงเวลาในการรับสมัคร	1.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	2.ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล 3.ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุผล 4.คุณสมบัติผู้สมัครและเหตุผล 5.อุปสรรค	2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	2.สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3.ศึกษาจากเอกสาร
PC4.2-การหมดสมาชิกภาพ	1.การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุน 2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุน 3.ศึกษาจากเอกสาร
PC4.3-ประเภทสมาชิก	1.การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล		
PC4.4-การทำทะเบียนสมาชิก	1.ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2.ปัญหาและอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุน 2.เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC5-กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน PC5.1-ขั้นตอนการขอกู้	1.ขั้นตอนในการขอกู้ 2.เอกสารประกอบการขอกู้ 3.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4.เอกสารโครงการขอกู้	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC5.2-การคัดเลือกผู้กู้	1.หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2.วิธีการคัดเลือกและเหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC5.3-การโอนเงินให้ผู้กู้	1.ขั้นตอนในการโอนเงิน 2.ปัญหาและอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 3.หลักฐานการโอนเงิน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC5.4-การรับชำระหนี้	1.ขั้นตอนในการรับชำระหนี้	1.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	2.ปัญหาและอุปสรรค	2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ส่งเงินคืน 3.เอกสารในการส่งเงิน คืน	
PC6-การส่งเสริมการใช้ เงินกู้ PC6.1- การแนะนำวิธีทำ ธุรกิจ	1.ผู้แนะนำ 2.ประเด็นในการแนะนำ 3.วิธีการแนะนำ 4.จำนวนครั้งในการแนะนำ	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PC6.2-การช่วยเหลือ ตลาด	1.ผู้ช่วยเหลือ 2.วิธีการในการส่งเสริมการ ตลาด 3.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PC7-การตรวจสอบการ ใช้จ่ายเงินกู้	1.ผู้ทำการตรวจสอบ 2.วิธีการตรวจสอบ 3.จำนวนครั้งในการตรวจสอบ 4.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PC8-การจัดทำรายงาน และเผยแพร่ผลการดำเนิน งาน	1.ประเภทรายงานที่จัดทำ 2. .ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ ผลการดำเนินงาน 3.ปัญหาและอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกและชาวบ้าน 3.เอกสารการจัดทำราย งาน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต 3.ศึกษาจากเอกสาร
PC9-การจัดสรรผล ประโยชน์	1.สัดส่วนในการจัดสรรและ เหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุน 2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร
PC10-การสร้างเครือข่าย การเรียนรู้โดยบัณฑิต กองทุน	1.สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุ ผล 2.กลุ่มคนที่เข้าร่วมเครือข่าย 3.วิธีการสร้างเครือข่าย 4.ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วม เครือข่าย	1.คณะกรรมการกองทุน 2.บัณฑิตกองทุน 3.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกตแบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	5.ประโยชน์ที่ได้รับจากการ สร้างเครือข่าย 6.ปัญหาอุปสรรค		
PD1-จำนวนสมาชิก	1.จำนวนสมาชิกเดิม 2.จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ ลดลง 3.เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	1.คณะกรรมการกองทุน 2.ทะเบียนสมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3.ศึกษาจากเอกสาร
PD2-จำนวนผู้ได้เงินกู้	1.จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ เงิน 2.จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับ อนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3.จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อ จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ทั้งหมด 4.จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้	1.คณะกรรมการกองทุน 2.บัญชีคุมลูกหนี้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร
PD3-ยอดเงินที่ให้กู้	1.ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้และยอด เงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2.ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้ง หมด 3.ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ จำแนกตามบร.4 ข้อ 5	1.คณะกรรมการกองทุน 2.บัญชีคุมลูกหนี้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร
PD4-จำนวนผู้ชำระคืน ตามกำหนด	1.จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตาม กำหนด 2.จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระคืนตาม กำหนด 3.การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ ชำระคืนตามกำหนดและเหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุน 2.บัญชีคุมลูกหนี้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3.ศึกษาจากเอกสาร
PD5-ยอดเงินที่มีการชำระ คืน	1.ยอดเงินกู้ที่มาชำระคืน จำแนกเป็นเงินสด,ดอกเบี้ย	1.คณะกรรมการกองทุน 2.บัญชีคุมลูกหนี้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2.ศึกษาจากเอกสาร
PD6-กองทุนสะสม	1.ยอดเงินกองทุนสะสมแยก ประเภทตาม 17	1.คณะกรรมการกองทุน 2.บัญชีเงินฝากสะสม	1.สัมภาษณ์ 2.ศึกษาจากเอกสาร

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
PD7-การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1.จำนวนผู้กู้ที่ได้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ 2.จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ 3.เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ	1.ผู้ตรวจสอบตาม PC7	1.สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD8-ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน	1.ทัศนคติต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2.ทัศนคติต่อกองทุน1ล้านบาทในเชิงบวก/ลบ	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกและชาวบ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.9 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9-การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้	1.ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2.กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น 3.ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย	1.บัณฑิตกองทุน	1.รายงานการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุน
PD10-การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง	1.ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุน 2.ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุน	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.10
PD11-ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	1.ความสามัคคี 2.ความซื่อสัตย์ 3.การช่วยเหลือกัน 4.การยกย่องคนทำความดี 5.โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6.จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7.ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8.การรวมกลุ่ม 9.การประชุม/เสวนา	1.สมาชิกและชาวบ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.2 และ บร.7 2.สังเกต

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
	10.การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11.มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12.การจัดทำแผนงานแก้ปัญหา		
ระดับบุคคล C9-อาชีพเดิม	1.อาชีพหลัก/รอง 2.ผลการประกอบอาชีพเดิม 3.ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C10-สมาชิกในครอบครัว	1.สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C11-สภาพการอยู่อาศัย	1.มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มีพักอาศัยอย่างไร	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C12-รายได้ของครอบครัว	1.รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 2.ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C13-หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	1.จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 2.สาเหตุของการมีหนี้สิน	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I9-จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ	1.จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11
I10-จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1.จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ 2.ที่มาของเงินทุน	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I11-วัตถุประสงค์ของการกู้เงินตามโครงการ	1.วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบบร.11
I12-สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ	1.สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2.วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3.วัตถุดิบในการประกอบอาชีพ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
II3-ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1.ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
II4-จำนวนแรงงาน	1.จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC11-การใช้จ่ายเงินกู้	1.รายละเอียดของการใช้จ่าย	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2.บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2.สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3.ศึกษาจากเอกสาร
PC12-การหาความรู้เพิ่มเติม	1.วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สังเกตจากการเสวนาตามแบบ บร.6
PC13-การหาตลาด	1.วิธีการหาตลาด 2.ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์
PD12-ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้			
PD12.1-ผลโดยตรง	1.ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PD12.2-ผลโดยอ้อม	1.ประสบการณ์ 2.การยอมรับจากชุมชน	1.สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกตตามแบบ บร.10

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ตัวชี้วัดในการประเมินโครงการนั้น โดยภาพรวม หน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น จะมีความเชื่อมโยงกัน เช่น ปัจฉัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งพาผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืน เป็นตัวชี้วัดปัจฉัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจฉัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ B มากขึ้น และประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุน

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) ที่ใช้เก็บข้อมูลมีดังนี้

1. แบบรายงาน บร.1 (แบบรายงานข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทรรศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนของหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
12. แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)
13. เอกสารการเข้าร่วมประชุมแนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากกลุ่มเป้าหมายหรือเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการประเมิน

3.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นกระบวนการที่ขั้นตอนการเริ่มต้น ตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนและมีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นที่ต้องการประเมิน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านชัยยาง ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลต่าง ๆ สำหรับใช้ในการประเมินโครงการซึ่งในการ

เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้งนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดข้อมูล ขอบเขตและเครื่องมือในการเก็บแต่ละครั้งให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ที่ปฏิบัติงาน และมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

วิธีการเก็บข้อมูล	วิธีการออกไปเก็บรวบรวมข้อมูล
การสัมภาษณ์ (Interview)	-คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน -เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการกองทุน -ผู้ใหญ่บ้าน
การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)	-ประชาชนในหมู่บ้านชัยยาง -คณะกรรมการหมู่บ้าน -คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน -กลุ่มสมาชิกผู้กู้ -กลุ่มผู้กู้เงิน ไปลงทุนในกิจกรรมเดียวกัน
การสังเกตการณ์ (Observation)	-สังเกตโดยใช้แบบสังเกตช่วย เช่น ดูจากวัตถุประสงค์ในการขอกู้ว่าดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้หรือไม่
การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน	-ประธานกองทุนทุกหมู่บ้านในตำบลหนองสาหร่าย -บัณฑิตประจำหมู่บ้านในตำบลหนองสาหร่าย -สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน
การเข้าไปมีส่วนร่วม	-ประชุมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน -การประชุมประชาคมหมู่บ้าน
ศึกษาจากเอกสาร	-ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน -ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน -ข้อมูลพัฒนาระดับตำบล

ตารางที่ 3.4 แสดงวิธีการเก็บข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มา จัดทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และ

สรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูลแล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล เป็นต้น แล้วนำข้อมูลนั้น ๆ มาคำนวณด้วยมือ เครื่องคำนวณ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์

เมื่อได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วก็จะนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จำแนกประเภทของข้อมูลแล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน ข้างล่าง นั้น ในการประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ประเภท ที่ใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ คือ

(1) การวิเคราะห์เอกสาร จะใช้ในการวิจัยเอกสาร โดยวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาในเอกสาร เช่น เอกสารของทางราชการ หนังสือคู่มือการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนในการศึกษาและวิจัยจากเอกสารอาจแบ่งได้เป็นหลายชนิด เช่น การวิเคราะห์กฎหมาย การวิเคราะห์รายงานประจำปี การวิเคราะห์แบบเรียน การวิเคราะห์หลักสูตรและการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หรือแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบตอบโดยเสรี เป็นต้น

(2) การวิเคราะห์โดยการสังเกต โดยสังเกตพฤติกรรม หรือเหตุการณ์ที่อยู่ในสังคมหรือหน่วยงาน แล้วนักวิจัยจะทำการวิเคราะห์ แปลความหมาย และสรุปความออกมาโดยไม่ใช้วิธีการทางสถิติช่วย แต่เป็นการใช้การสังเกตและวิเคราะห์ของนักวิจัยเอง ตัวอย่างเช่น ถ้าสนใจศึกษาคณะกรรมการกองทุนใช้เกณฑ์อะไรมาพิจารณาเงินกู้กองทุนหมู่บ้าน ผู้วิจัยจะเข้ามาสังเกตการณ์ในหมู่บ้านช่วงระยะเวลาหนึ่งที่อยู่ระหว่างการอนุมัติเงินกู้ แล้ววิเคราะห์ออกมาว่าคณะกรรมการกองทุนใช้เกณฑ์อะไรมาพิจารณาเงินกู้

(3) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในประเด็นที่ต้องการ โดยข้อมูลที่ทำประเมินที่จัดอยู่ในรูปของข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ ความสามัคคีของชุมชนในหมู่บ้าน ทศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้าน ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยการรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบแนวคิดทฤษฎี ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการ ทั้ง 5 ประการ ซึ่งมี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 5 ประการ อันได้แก่

4.1 เพื่อต้องการศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตำบลบ้านชัย
หมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

4.2 เพื่อต้องการศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มในการ
แก้ไขปัญหาของชุมชนว่ามีมากน้อยเพียงใด

4.3 เพื่อต้องการศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของ
ชุมชนตำบลบ้านชัย

4.4 เพื่อต้องการศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเชื่อมโยงกันภายใน
ชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน

4.5 เพื่อต้องการศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น ตำบลบ้านชัย

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้น สำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมิน ไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี - เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

4.1.1 บริบทระดับประเทศ

(1) ความยากจนของประเทศ (เสรี พงศ์พิศ : 2544, 2-3)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงประมาณ 40 ปีที่ผ่านมา แม้จะทำให้หลายอย่างดีขึ้น สะดวกสบายขึ้น แต่อีกด้านหนึ่งชีวิตของผู้คนในชนบทก็จะดูเลวลง และดูจะ

ลำบากมากขึ้น ลำบากเพราะฝากชีวิตและความหวังไว้กับการพัฒนากระแสหลัก ที่ส่งเสริมให้รวยเร็ว ให้ปลูกพืชเขียว ให้เลี้ยงสัตว์ให้ลงทุนเป็นจำนวนมากหวังจะได้ผลตอบแทนและกำไรมาก

กรอบงบประมาณรายจ่ายปี 2545 ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในวันที่ 20 มีนาคม ที่ผ่านมา โดยอยู่ในวงเงิน 9.73 ล้านบาท คิดเป็นการเพิ่มขึ้น 6.3 หมื่นล้านบาท หรือ 6.9% จากงบประมาณรายจ่ายปี 2544 โดยจัดสรรเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำ 7.16 แสนล้านบาท งบลงทุน 2.32 แสนล้านบาท และรายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้ 2.5 หมื่นล้านบาท ส่วนรายได้ประมาณไว้ที่ 8.23 แสนล้านบาท ทำให้งบประมาณปี 2545 ขาดดุล 1.5 แสนล้านบาท หรือคิดเป็นประมาณ 2.7 % ของจีดีพี

รัฐบาลเปิดเผยถึงปัญหาหนี้สินกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินจำนวน 1.398 ล้านล้านบาท ว่ารัฐบาลหาแนวทางในการแก้ไข เพื่อให้เห็นชัดเจนว่าประเทศจะเดินนำไปทางไหน และไม่ได้นิ่งนอนใจกับภาระดอกเบี้ยจ่ายที่คนไทยต้องแบกรับอยู่เฉลี่ยคนละ 40,000 บาท

“ประชาชนแต่ละคนต้องรับภาระเงินต้นถึงคนละ 2 หมื่นบาท และเมื่อรวมภาระดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นทำให้คนไทยต้องรับภาระถึงคนละ 4 หมื่นบาท ดังนั้น การประกาศแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของกองทุนฟื้นฟูครั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความชัดเจน หลุดจากหนี้สินได้ สะสมมานาน” (คนไทยแบกหนี้คนละ 4 หมื่น. คมชัดลึก : 12)

(2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

รัฐบาลได้มีนโยบายอย่างชัดเจนในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจของชาติในระยะยาว ด้วยการสร้างฐานผู้ประกอบการ SMEs หรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็จะช่วยเหลือพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs เดิมที่มีศักยภาพให้อยู่รอด ทั้งระดับ SMEs ทั่วไป และ SMEs ที่เป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้ SMEs ทั้ง 2 กลุ่มเกิดขึ้น ดำรงอยู่และเจริญก้าวหน้า ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย อันจะทำให้สัดส่วนจำนวนผู้ประกอบการในประเทศเพิ่มขึ้น เท้ากับการขยายฐานภาษี สร้างรายได้ให้กับรัฐบาลเพื่อนำมาพัฒนาประเทศต่อไป

การส่งเสริมพัฒนา SMEs ดังกล่าวข้างต้น เป็นการพัฒนาที่ยึดหลักให้ผู้ประกอบการเป็นตัวนำไป การพัฒนา SMEs ทั้งระบบ เนื่องจากผู้ประกอบการเป็นปัจจัยการผลิตที่มีชีวิตและวิญญาณ จึงเป็นผู้ผสมผสานปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน เงินทุน เทคโนโลยี เครื่องจักร อุปกรณ์ แรงงาน บุคลากร ระบบบริหารจัดการ ฯลฯ เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างสรรค์ออกมาเป็นสินค้าหรือบริการสู่ตลาด ดังนั้น ความอยู่รอด ความเจริญเติบโตและก้าวหน้าของกิจการ จึงขึ้น

อยู่กับระดับการพัฒนา หรือระดับทักษะ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้ประกอบการเป็นหลัก

(3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงเศรษฐกิจ ฟื้นฟู โดยเพิ่มจากร้อยละ 0.7 ของรายได้ประชาชนในปี 2530 มาเป็นร้อยละ 8.5 ในปี 2533 การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดนั้น มีวินัยสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักเศรษฐศาสตร์ เพราะแสดงให้เห็นถึงการใช้จ่ายเกินตัวของประเทศ ซึ่งความไม่สมดุลดังกล่าวจะนำไปสู่ภาวะวิกฤติของดุลการชำระเงินและอัตราแลกเปลี่ยนได้

(พันล้านบาท)	2530	2531	2532	2533
การส่งออก	298.1	399.2	509.9	583.2
การนำเข้า	341.7	499.2	650.1	838.3
ดุลการค้า	-43.6	-100.1	-140.2	-355.1
ดุลบริการ	34.3	59.1	75.2	69.0
ดุลบัญชีเดินสะพัด	-9.7	-41.0	-65.0	-186.2
ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อรายได้ประชาชาติ (%)	-0.7	-2.6	-3.0	-8.5

ตารางที่ 4.1 การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วงปี พ.ศ. 2530 – 2533

การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยนั้น สาเหตุหลักเป็นผลมาจากการขาดดุลการค้าในปี 2533 เราผลิตสินค้าในประเทศและมี “ส่วนเกิน” ที่สามารถส่งออกขายในต่างประเทศได้เป็นมูลค่า 583.2 พันล้านบาท แต่ในขณะเดียวกันเรามีความต้องการบริโภคและลงทุนเกินกว่ากำลังการผลิตในประเทศจะตอบสนองได้ ทำให้ต้องนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเป็นมูลค่าถึง 838.3 พันล้านบาท ส่วนดุลบริการนั้นเป็นส่วนต่างระหว่างรายได้ที่ประเทศได้รับจากการให้บริการนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และรายได้ส่งกลับของคนไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ซึ่งไทยมีการเกินดุลมาโดยตลอด แต่โดยสรุปแล้วการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด คือการใช้เงินมากกว่ารายได้ทำให้ต้องสร้างหนี้เสมือนกับการรูดบัตรเครดิตนั่นเอง

ประเทศกำลังพัฒนาเช่นไทยนั้นโดยปกติแล้วจะขาดดุลบัญชีเดินสะพัดอย่างต่อเนื่อง เพราะประเทศกำลังพัฒนามีทุนน้อย แต่มีทรัพยากรมาก ดังนั้น เงินทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยก็ได้ผลตอบแทนสูงกว่าที่จะนำไปลงทุนในประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งในส่วนของไทยเอง

หากพึ่งพาเพียงเงินออมในประเทศเพียงอย่างเดียวก็จะทำให้ลงทุนได้น้อย และเศรษฐกิจก็จะขยายตัวช้ากว่าพึ่งพาเงินทุนต่างประเทศ

(4) ความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

ระบบการศึกษา ระบบสาธารณสุข ระบบการปกครองและการพัฒนา สอนให้คนดูถูก พ่อแม่ของตนเองเพราะท่านเรียนจบเพียงชั้น ป.4 คุณถูกมีปัญหาท้องถิ่น เอาปริญญาเป็นตัววัดความรู้ ความถูก ความสามารถในการทำมาหากิน การรักษาโรค การอยู่แบบพอเพียง การพัฒนาแบบมองชาวบ้านว่า “โง่งนเจ็บ” คนจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปหมู่บ้านเพื่อประกาศลัทธิพัฒนาใหม่ แต่ลัทธิดังกล่าวยังปฏิบัติก็ยังไม่ทำให้คนจนลง ชุมชนอ่อนแอลงและล่มสลาย ครอบครัวแบ่งแยกและแตกไปคนละทิศทางทุกคนค้นหาทางรอดเพื่อหลุดพ้นจากหนี้สิน ซึ่งสังคมไว้วางใจหวังที่จะแก้ไขได้ คนจำนวนมากรู้สึกสิ้นหวังเหมือนหมาจนตรอก

เมื่อสูญเสียที่ดิน สูญเสียป่า สูญเสียน้ำ เป็นหนี้สิน เพราะลงทุนล้มเหลวปีแล้วปีเล่า แล้วมาสูญเสียความสัมพันธ์อันเคยเป็นสายใยชีวิต ความสัมพันธ์กับธรรมชาติ ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้อง กับชุมชน ชาวไร่ชาวนาคนไหนจะยังคงความเชื่อมั่นในตัวเองไว้ได้ ถ้าไม่หนีเข้าป่าเพื่อตากกางจับจองพื้นที่ใหม่ก็หนีเข้าเมือง เผชิญกับ “ความทันสมัยที่ไม่พัฒนา” แออัดในเมืองหลวงเมืองใหญ่ต่อไปอีกสถานะหนึ่ง

ที่เหลืออยู่ในชุมชนหมู่บ้านก็ถูกจัดการโดย “คนนอก” เกือบทั้งสิ้น ตั้งแต่ผลผลิตทางการเกษตร ข้าว ปลา อาหาร หัตถกรรม ผลผลิตจากป่า จากดิน จากน้ำ ที่ยังพอมีเหลืออยู่รวมไปถึงแรงงาน ทั้งที่ไปทำงานต่างประเทศ ลงเรือประมง ไปทำงานสวนยาง ไร่ อ้อย โรงงานและที่นายทุนเอาโรงงานไปตั้งในหมู่บ้านหรือใกล้บ้าน และจัดการแรงงานของหมู่บ้านที่ยังเหลืออยู่

(5) ค่านิยมในกระแสด้านธรรมชาติและสินค้าจากต่างประเทศ (เสรี พงศ์พิศ, 2544 : 4-5)

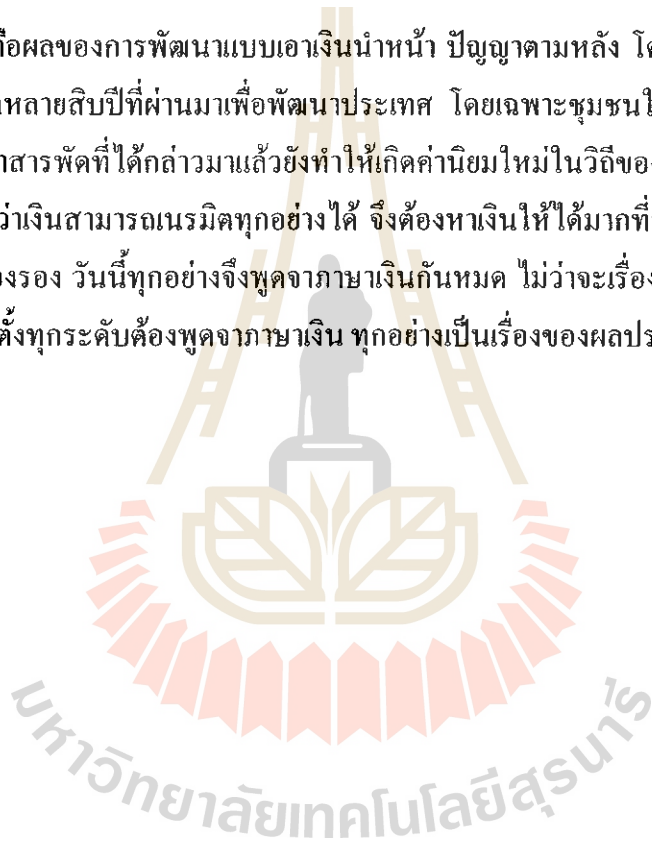
การเปลี่ยนแปลงในอดีตที่เกิดขึ้นมาโดยตลอดประวัติศาสตร์แต่การเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นไม่ได้เป็นไปรวดเร็วอย่างที่เกิดขึ้นไม่กี่สิบปีที่ผ่านมา ซึ่งรวดเร็วจนชาวบ้านธรรมดา ๆ ไม่สามารถปรับตัวได้ทันข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ก็ไม่มี หรือมีแต่เพียงด้านเดียว แรก ๆ ข้าราชการและพ่อค้า คือแหล่งข้อมูลเดียวพวกเขาเข้าไปบอกชาวบ้านให้ปรับให้เปลี่ยนวิธีการผลิต จากการทำมาหากินเพื่อยังชีพมาสู่การลงทุนผลิตเพื่อขาย ขายให้ได้เงินมาก ๆ จะได้ซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคที่กำลังทะลักออกมาจากโรงงานอุตสาหกรรมโหมกระหน่ำเข้าสู่หมู่บ้าน รวมทั้งการซื้อกินโดยไม่คำนึงน้อยปลูกเหนื่อยเลี้ยง ตั้งแต่เช้ามีดยังไม่ล้างหน้าล้างตาตลอด ก็มารอที่หน้ากระไดบ้านแล้วเป็นซูปเปอร์มาเก็ตเคลื่อนที่ที่มาสาล้อยบ้าง สีสล้อยบ้าง หรือสองล้อที่บ้างเรียกว่า “รถพุ่มพวง” มีทุกอย่างที่กินได้ หมู เห็ด เป็ด ไก่ พริก มะเขือ ฯลฯ ที่ไม่ต้องทำให้เหนื่อย เพราะซื้อสำเร็จรูปสะดวก

และราคาประหยัดเพียง 2-3 บาทเท่านั้น เป็นพฤติกรรมการบริโภคที่เลียนแบบคนเมืองซึ่งอย่างกินปลาไปซูเปอร์มาร์เก็ต อยากกินเห็ดไปแมคโคร โลตัส

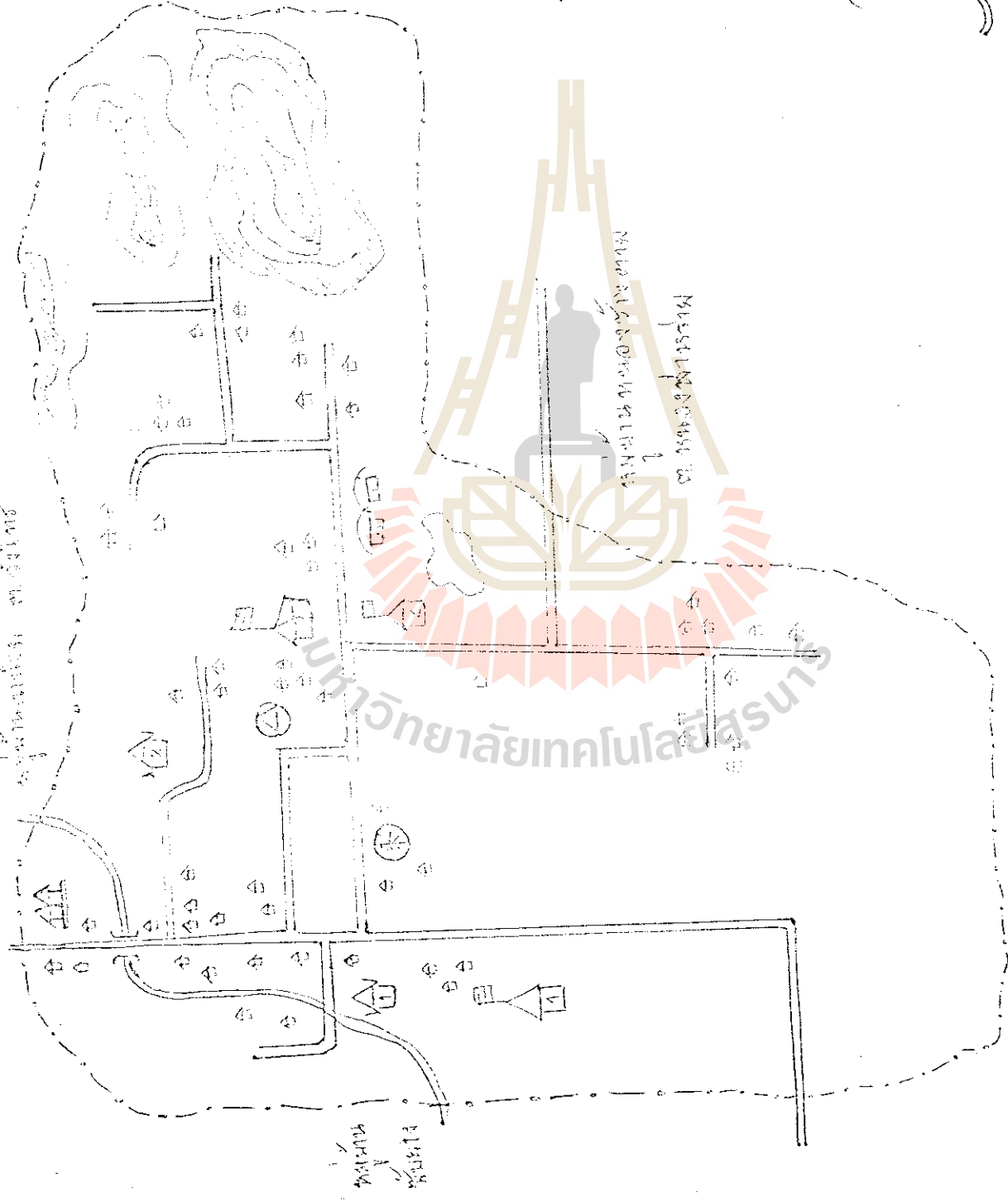
ข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่ได้รับต่อมา คือ สื่อมวลชน วิทย์ โทรทัศน์ ส่วนหนังสือพิมพ์คงได้รับน้อยเพราะหมู่บ้านไทยยังไม่คุ้นกับวัฒนธรรม การอ่าน วิทย์ โทรทัศน์นำเอาค่านิยมใหม่ ระบบคุณค่าใหม่เข้าหมู่บ้านอย่างรวดเร็ว เข้าไปถึงในมุ้งและกลางทุ่งนา

นี่คือผลพวงของนโยบายพัฒนาประเทศแบบ “พรั้งนี้รวย” ที่ทำให้คนฝิ่นที่จะรวย ฝิ่นที่จะมีชีวิตไปวัน ๆ เหมือนคนเล่น “เกมเศรษฐี” ฝิ่นอยากได้ทองได้จุมทรัพย์และได้รวยในพริบตา

นี่คือผลของการพัฒนาแบบเอาเงินนำหน้า ปัญญาตามหลัง โดยรัฐเองได้ใช้เงินเป็นล้านล้านบาทตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมาเพื่อพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะชุมชนในชนบท ผลพวงที่เกิดขึ้นนอกจากปัญหาสารพัดที่ได้กล่าวมาแล้วยังทำให้เกิดค่านิยมใหม่ในวิถีของชุมชน ที่บูชาเงินเหนือสิ่งอื่นใด เชื่อว่าเงินสามารถเอนرمิตทุกอย่างได้ จึงต้องหาเงินให้ได้มากที่สุด เงินอย่างเดียวเท่านั้น อย่างอื่นเป็นเรื่องรอง วันนี้อย่างงี้พูดจาภาษาเงินกันหมด ไม่ว่าจะเรื่องอะไร แม้แต่เรื่องของการเมือง การเลือกตั้งทุกระดับต้องพูดจาภาษาเงิน ทุกอย่างเป็นเรื่องของผลประโยชน์

พื้นที่ว่างเปล่า ๑๐ ไร่

สนามกีฬา
สนามฟุตบอล

สัญลักษณ์

โรงเรียนประถมศึกษา 2

โรงเรียนมัธยมศึกษา สภ.ต.บ.บ.บ.บ.

วัดพุทธนิคม

วัดป่าพุทธนิคม

สภ.ต.บ.บ.บ.บ.บ.

พื้นที่บริเวณสร้างถนนของโรงเรียน

ท่าเรือ

ที่ตั้งของอาคารเรียน

S.A. การศึกษา

คลองน้ำ

ถนนสาย ๑

บ้านไร่

ถนนสาย ๑

4.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

(1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนบ้านชัยยาง, 2544)

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านชัยยาง หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2511 หรือประมาณ 33 ปีมาแล้ว โดยชนกลุ่มแรกที่เข้ามาบุกเบิก หรือเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน คือ

1. นายหมอน ไม้สูงเนิน อพยพมาจากอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
2. นายอำนาจ เอมชัยบุตร อพยพมาจากบ้านคลองกระชอน ตำบลคอนแฝก อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
3. นายน้อย มณีรัตน์ อพยพมาจากอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

เหตุที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานบริเวณหมู่บ้านเพราะต้องการบุกเบิกที่ทำกินเป็นของตนเอง ซึ่งบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านในอดีตเป็นป่าดงดิบ มีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งไม้พืชมะพร้าวและไม้ผล มีต้นไม้ยืนต้นหลายชนิด อาทิเช่น ต้นไม้มะค่า ต้นไม้ยาง ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก เมื่อถึงฤดูฝน ก็จะได้ต้นไม้เหล่านี้นำมาช่วยขุดน้ำเอาไว้ ชาวบ้านจึงตั้งชื่อว่า “บ้านชัยยาง” จนถึงปัจจุบัน เส้นทางที่ใช้เดิมจะเป็นทางเกวียน ถนนทางเดิน จนกระทั่งเป็นทางลูกรัง เมื่อปี พ.ศ. 2543 ยาว 10 กิโลเมตร และมีถนนลาดยางตัดผ่านหมู่บ้านไปยังหมู่บ้านใกล้เคียง มีไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2536 น้ำประปาหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2538 และการทำมาหากินในสมัยนั้นคือการตัดไม้เอามาถากผ่าน บ้างก็ทำโต๊ะไม้มะค่า ทำไร่ละหุง แต่เนื่องจากมีศัตรูพืชรบกวน ไม้หมากป่า และนิคมได้จัดสรรที่ดินทำกินให้ชาวบ้านก็เริ่มหันมาทำไร่ข้าวโพด มันสำปะหลัง สวนมะม่วง สวนน้อยหน่า ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 ได้มีนายทุนจากกรุงเทพฯ ลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเย็บผ้าส่งออกบริเวณหมู่บ้าน สตรีอายุประมาณ 15-35 ปีในหมู่บ้านก็เริ่มหันมาประกอบอาชีพรับจ้างเย็บผ้า เดิมจะรับเฉพาะแรงงานผู้หญิง แต่ในปัจจุบันรับแรงงานผู้ชายตั้งแต่อายุ 18-35 ปีเช่นกันทำให้ผู้ชายวัยแรงงานไม่ว่างงาน มีรายได้ช่วยเหลือครอบครัวอีกทางหนึ่ง และสตรีอีกบางส่วนก็เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มพัฒนาสตรี ซึ่งก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2539 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ก่อตั้งปี พ.ศ. 2541 กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน ก่อตั้งปี พ.ศ. 2541 และกองทุนหมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2544 มีการกู้เงินนำไปประกอบอาชีพทำให้มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถเลี้ยงครอบครัวได้

(2) ระบบนิเวศของชุมชน

(2.1) ทำเลที่ตั้ง (ภาคผนวก ก หน้าที่ 2)

ปัจจุบันหมู่บ้านชัยยาง ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ลักษณะพื้นที่เป็นภูเขา เทือกเขาลาดชัน ตั้งอยู่ใกล้กับสถานที่ราชการ

สำคัญ ได้แก่ สถานีตำรวจภูธรตำบลหนองสาหร่าย โรงเรียนนิคมชลประทานสงเคราะห์ นิคมสร้างตนเองลำตะคอง โรงเรียนปากช่อง 2

ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันชื่อนายเอนก ทำสวน อายุ 49 ปี การศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถด้านการเมืองการปกครอง ประสบการณ์ 5 ปี

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คนที่ 1 ชื่อนางจิตทิพร สุภักตะ อายุ 39 ปี การศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถด้านการพัฒนา ประสบการณ์ 4 ปี

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คนที่ 2 ชื่อนายรัชชัย ทำเสร็จ อายุ 42 ปี การศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถด้านการพัฒนา ประสบการณ์ 4 ปี

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คนที่ 1 ชื่อนายมนูญ เอมบุตร อายุ 58 ปี การศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถด้านการพัฒนา ประสบการณ์ 1 ปี

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คนที่ 2 ชื่อนายมานะ พงษ์สวรรค์ อายุ 42 ปี การศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถด้านการพัฒนา ประสบการณ์ 1 ปี

คณะกรรมการหมู่บ้านคนที่ 1. ชื่อนายสังเวียน บริบูรณ์ อายุ 36 ปี การศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถด้านการซ่อมรถยนต์ ประสบการณ์ 10 ปี

คณะกรรมการหมู่บ้านคนที่ 2. ชื่อนายบุญเรือง แพนไพรสน อายุ 33 ปี การศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถด้านการสร้างและซ่อมแซมบ้าน ประสบการณ์ 5 ปี

คณะกรรมการหมู่บ้านคนที่ 3. ชื่อนายบุญมี พิมพ์ปรุ อายุ 46 ปี การศึกษาสูงสุดประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถด้านการซ่อมรถยนต์ ประสบการณ์ 12 ปี

คณะกรรมการหมู่บ้านคนที่ 4. ชื่อนางสาวเบญจมาศ นันโท อายุ 47 ปี การศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถด้านการพัฒนา ประสบการณ์ 2 ปี

คณะกรรมการหมู่บ้านคนที่ 5. ชื่อนางเจริญ พงษ์สวรรค์ อายุ 42 ปี การศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถด้านการเย็บผ้า ประสบการณ์ 5 ปี

คณะกรรมการหมู่บ้านคนที่ 6. ชื่อนายสำรวย โฉกโคกสูง อายุ 52 ปี การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถด้านการเลี้ยงสัตว์ ประสบการณ์ 7 ปี

คณะกรรมการหมู่บ้านคนที่ 7. ชื่อนางสำเนา ทำเสร็จ อายุ 39 ปี การศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถด้านการค้าขาย ประสบการณ์ 10 ปี

(2.2) ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ (ภาคผนวก ก หน้าที่ 5)

ลำดับชุด L7017S ระบุ 5338 IV พิมพ์ครั้งที่ 1 RTSD ตำแหน่ง หมู่ 11 บ้านชัยยาง จะอยู่ระหว่างละติจูดที่ 32-40 ลิบคาเหนือ ลองติจูดที่ 36-50 ลิบคาตะวันออก ความสูง

จากระดับน้ำทะเลปานกลางระหว่าง 390-527 เมตร ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอปากช่อง ประมาณ 17 กิโลเมตร

(2.3) อาณาเขตติดต่อ (ภาคผนวก ก หน้าที่ 2)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านเขาน้อย หมู่ 13 ต.วังไทร

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลคลองม่วง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านหนองช้างตาย หมู่ 20 ต.หนองสาหร่าย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านไทรงาม หมู่ 7 ต.หนองสาหร่าย

(2.4) สภาพที่ดิน (ภาคผนวก ก หน้าที่ 7)

จากการสำรวจของสำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง ในปี 2538 พบว่าหมู่บ้านชัยยาง จะมีลักษณะที่ดิน 3 ชุด ดังนี้ คือ

1. ชุดดินมวกเหล็ก 76 ลักษณะของดิน เป็นพื้นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขาเป็นดินต้น ระบายน้ำดี เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ และ ไม้ผล
2. ชุดดินวังสะพุง 80 ลักษณะของดินเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกปานกลาง ระบายน้ำดี เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ และ ไม้ผล
3. ชุดดินพื้นที่ลาดเชิงชัน 129 ลักษณะของดินเป็นสภาพพื้นที่ภูเขา , เทือกเขา ลาดชัน เหมาะแก่การปลูกพืชไร่และ ไม้ผล

(2.5) ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

ในอดีตบริเวณบ้านชัยยางเป็นพื้นที่ป่าดงดิบ มีไม้ยืนต้นหลายชนิด แต่เมื่อชาวบ้านได้เข้ามาอยู่ที่หักกลางอาจป่าตัดไม้ไปทำโต๊ะ ไม้มะค่า และเถาผ่านขาย และไม่มีมีการปลูกทดแทน ทำให้หมดสิ้นไป ชาวบ้านก็จับจองที่ดินเหล่านั้นเป็นที่ทำมาหากิน ปลูกข้าวโพด ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกมะม่วง และปลูกน้อยหน่า ในปัจจุบันมีป่าไม้อยู่เล็กน้อยในพื้นที่เขตนิคมสร้างตนเองลำตะคอง

(2.6) แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน (ภาคผนวก ก หน้าที่ 6)

แหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้านชัยยาง ได้แก่

1. “หนองเหว” อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้าน เป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีปริมาณน้ำตลอดทั้งปี (แต่ในฤดูแล้ง อาจจะมีน้ำในปริมาณน้อยในบางปี)
2. ฝ่ายชัยยาง หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “ลุ่มน้ำ” อยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน เป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีขนาดพื้นที่ 50 ไร่ มีปริมาณน้ำตลอดทั้งปี
3. บ่อสาธารณะ เป็นแหล่งน้ำที่ชาวบ้านช่วยกันขุดขึ้นมาอยู่บริเวณทางเข้าวัดพุทธนิคม มีปริมาณน้ำตลอดทั้งปี

(2.7) ไฟฟ้า

บ้านชัยยางมีไฟฟ้าเข้าหมู่บ้าน เมื่อปี พ.ศ. 2536 มีไฟฟ้าใช้จำนวน 427 ครั้วเรือน ไม่มีไฟฟ้าใช้จำนวน 3 ครั้วเรือน

(2.8) น้ำประปา

ในอดีตหมู่บ้านชัยยางจะใช้น้ำในแหล่งน้ำ “หนองเหว” และ “ลุ่มน้ำ” สำหรับใช้ในการอุปโภคและบริโภคเป็นหลัก ระบบประปาหมู่บ้านชัยยาง สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2538 โดยเริ่มจากคุ่มหลังโรงเรียน (รองรับความต้องการของชาวบ้านตั้งแต่คุ่มหลังโรงเรียนและคุ่มนิคม) และก็ขยายถึงประปาเพิ่มเติมไปสู่คุ่มบ้านคำ (รองรับความต้องการของชาวบ้านตั้งแต่คุ่มหน้าวัดไปจนถึงคุ่มบ้านคำ) และคุ่มทางโค้ง และเมื่อปี พ.ศ. 2544 ได้ขยายเขตประปาไปสู่คุ่มหนองเหว เป็นคุ่มสุดท้ายของหมู่บ้าน ปัจจุบันมีผู้ใช้น้ำประปาหมู่บ้านจำนวน 412 ครั้วเรือน อีก 18 ครั้วเรือนใช้น้ำบาดาลที่ขุดเจาะเป็นของตัวเอง

(2.9) ระบบโทรศัพท์

โดยสภาพภูมิประเทศของหมู่บ้านชัยยางจะเป็นภูเขา เทือกเขาลาดชันเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การโยงสายโทรศัพท์จะเป็นไปด้วยความยากลำบาก สำหรับระบบโทรศัพท์ที่ใช้ในหมู่บ้าน คือ

- ระบบสาธารณะ ที่มีใช้ในปัจจุบันอยู่ 3 จุด คือ
- บริเวณหน้าโรงงาน เอส เอ การ์เมนต์ เป็นโทรศัพท์ชนิดหยอดเหรียญ

จำนวน 2 ตู้

- บริเวณหน้า สกต.หนองสาหร่าย เป็นโทรศัพท์ชนิดหยอดเหรียญ

จำนวน 1 ตู้

- กลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง เป็นโทรศัพท์สาธารณะชนิดมีผู้ดูแล จะใช้ระบบจานดาวเทียมซึ่งติดตั้งอยู่หมู่ที่ 20 บ้านหนองช้างตาย

- ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นระบบหนึ่งของชาวบ้านชัยยางที่นิยมใช้ โดยมีประมาณ 70 % ของครั้วเรือนทั้งหมด

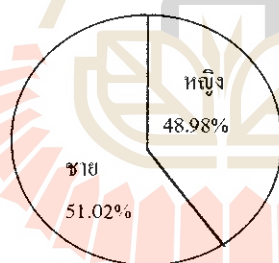
-

(3) ลักษณะการขยายตัวของประชากร

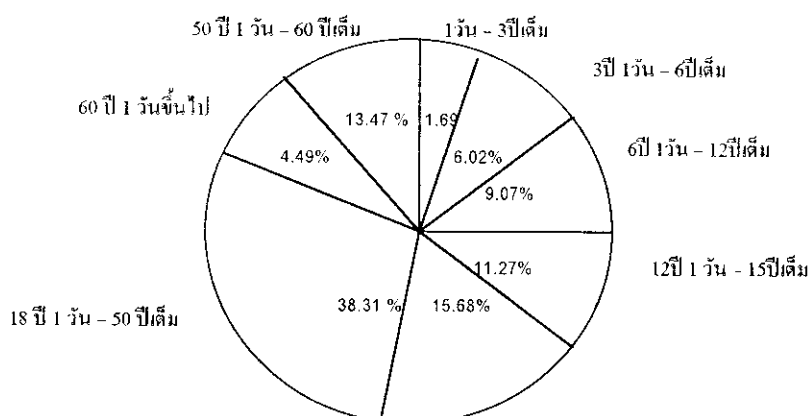
ในปัจจุบันปี พ.ศ. 2544 หมู่บ้านชัยยาง มีประชากรจำนวน 430 ครั้วเรือน ประชากรทั้งหมด 1,180 คน แยกเป็นชาย 602 คน หญิง 578 คน กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 – 50 ปี สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	602	51.02
- หญิง	578	48.98
2. อายุ		
1 วัน – 3 ปีเต็ม	20	1.69
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	71	6.02
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	107	9.07
12 ปี 1 วัน – 15 ปีเต็ม	133	11.27
15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	185	15.68
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	452	38.31
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	159	13.47
60 ปี 1 วันขึ้นไป	53	4.49

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

รูปที่ 4.1 แสดงจำนวนร้อยละของจำนวนประชากรชายและหญิง

รูปที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละของจำนวนอายุประชากร

(4) การศึกษา

หมู่บ้านชัยขามมีโรงเรียนประจำหมู่บ้าน อยู่ 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนนิคมชลประทานสงเคราะห์ เดิมตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลจันทึก เนื่องจากทางราชการโดยกรมชลประทาน สงเคราะห์ กระทรวงพัฒนาแห่งชาติในขณะนั้น ได้ดำเนินการก่อสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร ในพื้นที่ติดต่อกันระหว่างอำเภอสีคิ้วกับอำเภอปากช่อง จึงมีการอพยพชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อน มาจัดสรรที่ทำกินให้จัดเป็นนิคมสร้างตนเอง มีการรื้อถอนอาคารเรียนบ้านหนองกระทุ่มเดิม มาปลูกสร้างโรงเรียน ในปัจจุบันเป็นอาคารเรียนแบบ 008 ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย เปิดทำการเรียนการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2512 โดยมีนายธันวา จันทรวีรกุล ครูใหญ่บ้านลำทองหลางเป็นครูใหญ่คนแรก

ในปี 2524 ได้รับงบประมาณในการก่อสร้างโรงฝึกงานแบบกรมสามัญ 312 บ้านพักครูแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด 201 ส้วม 1 หลัง 4 ห้อง ชาวบ้านร่วมกันสร้างโรงอาหาร 1 หลัง

ในปี 2528 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ สปช. 105/26 ขนาด 4 ห้องเรียน จำนวน 1 หลัง ถึงเก็บน้ำฝน แบบ ฝ.30 (พิเศษ) จำนวน 4 ถึง

ในปี 2529 ได้รับงบประมาณสร้างถังเก็บน้ำฝนแบบ ฝ.30 (พิเศษ) จำนวน 4 ถึง ส้วมแบบ สปช 601/26 จำนวน 1 หลัง 2 ห้อง

ในปี 2541 สปจ.คำสั่งที่ 72/41 ได้บรรจุแต่งตั้งนายเจริญ ภูมิโคกรักษ์ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนบ้านเขาวง ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่จนปัจจุบัน

ในปี 2544 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นเด็กก่อนวัยเรียนจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 178 คน จำแนกเป็นชั้นได้ดังนี้

ชั้นเด็กก่อนวัยเรียนและอนุบาล 1 มี 1 ห้อง จำนวนเด็ก 27 คน

ชั้นอนุบาล 2 มี 1 ห้อง จำนวนเด็ก 24 คน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มี 1 ห้อง จำนวนเด็ก 30 คน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มี 1 ห้อง จำนวนเด็ก 18 คน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มี 1 ห้อง จำนวนเด็ก 20 คน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มี 1 ห้อง จำนวนเด็ก 20 คน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มี 1 ห้อง จำนวนเด็ก 16 คน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี 1 ห้อง จำนวนเด็ก 23 คน

ครูผู้สอนจำนวน 9 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 9 คน จบการศึกษาวิชา

เอก ดังนี้

วิชาเอกปฐมวัย	จำนวน	2	คน
วิชาเอกภาษาไทย	จำนวน	2	คน
วิชาเอกคณิตศาสตร์	จำนวน	1	คน
วิชาเอกคหกรรมศาสตร์	จำนวน	2	คน
วิชาเอกบริหารการศึกษา	จำนวน	1	คน
วิชาเอกวิทยาศาสตร์	จำนวน	1	คน
นักการภารโรง	จำนวน	1	คน

โรงเรียนปากช่อง 2 ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2538 ได้งบก่อสร้างอาคารเรียน 10 ล้านบาทแต่เมื่ออยู่ระหว่างการก่อสร้างอาคารเรียนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียนนิคมชลประทานสงเคราะห์เป็นอาคารเรียนชั่วคราว เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 18 ห้องเรียน ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด 724 คน แบ่งเป็นห้องได้ดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	มี 4 ห้อง	จำนวนเด็ก	160 คน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	มี 3 ห้อง	จำนวนเด็ก	129 คน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	มี 3 ห้อง	จำนวนเด็ก	120 คน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	มี 3 ห้อง	จำนวนเด็ก	120 คน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	มี 3 ห้อง	จำนวนเด็ก	120 คน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	มี 2 ห้อง	จำนวนเด็ก	93 คน

อาจารย์ผู้สอนจำนวน 31 คน การศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 28 คน จบการศึกษาวิชาเอก ดังนี้

วิชาเอกสังคมศาสตร์	จำนวน	4	คน
วิชาเอกเศรษฐศาสตร์	จำนวน	2	คน
วิชาเอกคณิตศาสตร์	จำนวน	2	คน
วิชาเอกบัญชี – การเงิน	จำนวน	2	คน
วิชาเอกภาษาไทย	จำนวน	3	คน
วิชาเอกภาษาอังกฤษ	จำนวน	4	คน
วิชาเอกวิทยาศาสตร์	จำนวน	5	คน
วิชาเอกคหกรรมศาสตร์	จำนวน	1	คน
วิชาเอกพลศึกษา	จำนวน	2	คน

วิชาเอกศิลปศาสตร์ จำนวน 2 คน

วิชาเอกบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน

ระดับปริญญาโท จำนวน 3 คน จบการศึกษาวิชาเอก ดังนี้

วิชาเอกอุตสาหกรรม จำนวน 2 คน

วิชาเอกหลักสูตรการศึกษา จำนวน 1 คน

ลูกจ้างประจำจำนวน 6 คน การศึกษาระดับปริญญาตรี จบวิชาเอก ดังนี้

วิชาเอกภาษาไทย จำนวน 1 คน

วิชาเอกสังคมศาสตร์ จำนวน 1 คน

วิชาเอกคอมพิวเตอร์ จำนวน 2 คน

วิชาเอกภาษาอังกฤษ จำนวน 1 คน

วิชาเอกคณิตศาสตร์ จำนวน 1 คน

นักการภารโรงจำนวน 3 คน จบการศึกษาระดับ ม.ศ. 5 จำนวน 1 คน ชั้น

ป.4 จำนวน 2 คน รับนักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จาก 4 ตำบลกับ 1 อำเภอ ได้แก่ ตำบลหนองสาหร่าย ตำบลวังไทร ตำบลคลองม่วง ตำบลวังกะทะ และอำเภอลำทะเมนชัย

มีสมาชิกไปศึกษานอกหมู่บ้าน จำนวน 35 คน คือ

ระดับประถมศึกษา จำนวน 17 คน

ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 12 คน

สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา จำนวน 6 คน

ในหมู่บ้านมีคนพิการ จำนวน 10 คน

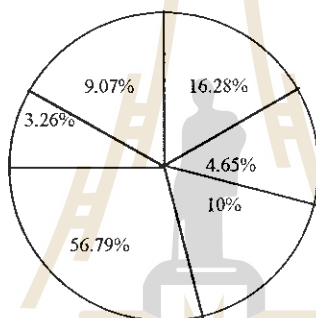
ในหมู่บ้านมีคนพิการได้รับการศึกษา จำนวน 10 คน

(5) การประกอบอาชีพ

ประชาชนในหมู่บ้านชัยขามมีการประกอบอาชีพจะทำการประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ผิดกฎหมาย และจารีตประเพณี สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

การประกอบอาชีพ	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
อาชีพรับจ้าง	244	56.74
อาชีพทำไร่	70	16.28
อาชีพเลี้ยงสัตว์	43	10
อาชีพรับราชการ	39	9.07
อาชีพค้าขาย	20	4.65
อาชีพทำสวน	14	3.26

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของการประกอบอาชีพ

รูปที่ 4.3 แสดงจำนวนร้อยละของการประกอบอาชีพ

(5.1) ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

- จำนวน 1- 5 ไร่	32	ครอบครัว
- จำนวน 6- 10 ไร่	17	ครอบครัว
- จำนวน 11 – 20 ไร่	34	ครอบครัว
- จำนวน 21 – 50 ไร่	14	ครอบครัว
- จำนวน 50 ไร่ขึ้นไป	4	ครอบครัว

(6) ระบบเครือญาติ

หมู่ 11 บ้านชัยขางจะมีลักษณะการอยู่ร่วมกันแบบเครือญาติ มาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านยังคงให้ความเคารพนับถือต่อญาติผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาชาวบ้าน และผู้ที่ประสบความสำเร็จในงานอาชีพด้านต่าง ๆ

(7) ผู้นำและการเมืองการปกครอง

หมู่บ้านชัยยางจะปกครองกันในระบบประชาธิปไตย จะรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีการกำกับดูแลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสาหร่าย โดยมีผู้นำและผู้ทรงคุณวุฒิที่ชาวบ้านให้การนับถือ ดังนี้

1. นายเอนก ทำสวน ผู้ใหญ่บ้านชัยยาง อายุ 49 ปี การศึกษาระดับสูงสุด มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการด้านการเมืองการปกครอง ประสบการณ์เป็นผู้ใหญ่มา 4 ปี

2. นางฐิติพร สุภักตะ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประธานกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง อายุ 39 ปี การศึกษาระดับสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการด้านการพัฒนา ประสบการณ์ 3 ปี

3. นางพระ สุขสนอง ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านชัยยาง ที่ปรึกษากลุ่มพัฒนาสตรีบ้านชัยยาง ที่ปรึกษากองทุนหมู่บ้านชัยยาง อายุ 45 ปี การศึกษาระดับสูงสุดปริญญาตรี มีความรู้ความสามารถด้านครุ ประสบการณ์ 25 ปี ด้านการพัฒนา การตัดเย็บเสื้อผ้า ประสบการณ์ 6 ปี

4. นายประมุข จันทรแดง ประธานกองทุนหมู่บ้านชัยยาง อายุ 40 ปี การศึกษาระดับสูงสุดปริญญาตรี มีความรู้ความสามารถด้านครุ ประสบการณ์ 18 ปี

(8) เศรษฐกิจ

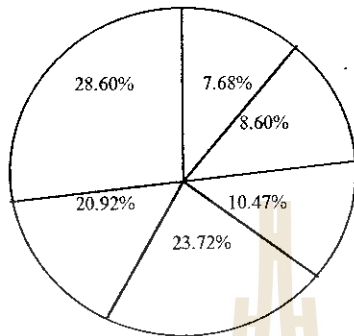
รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านชัยยาง ต่อปีในแต่ละครอบครัว โดยสรุปรวมทั้งหมดได้ตามตารางดังต่อไปนี้

รายได้ (บาท/ปี)	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
1,000 – 5,000	33	7.68
5,001 - 10,000	37	8.60
10,001 - 20,000	45	10.47
20,001 - 30,000	102	23.72
30,001 – 50,000	90	20.93
50,001 – 100,000	123	28.60

ตารางที่ 4.4 แสดงรายได้ของประชากร

รายได้ส่วนใหญ่จะมาจากการรับราชการ และการทำไร่ข้าวโพด มันสำปะหลัง

ประชาชนในหมู่บ้านออกไปขายแรงงานต่างถิ่น จำนวน 15 ครอบครัว มีจำนวน 25 คน ทุกคนไปทำงานส่งเงินเข้าหมู่บ้านรวมทั้งหมดประมาณปีละ 100,000 บาท/ครอบครัว

รูปที่ 4.4 แสดงจำนวนร้อยละรายได้ของประชากร

(9) วัดและประเพณี

หมู่บ้านชัยยาง มีวัดเป็นศูนย์รวมและยึดเหนี่ยวจิตใจ ประจำหมู่บ้านอยู่ 2 วัด คือ วัดพุทธนิคม และวัดป่าพรหมประทาน มีพระจำนวน 10 รูป เณร จำนวน 5 รูป ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 98 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 2 มีการทำบุญตักบาตรในวันสำคัญต่าง ๆ ตามประเพณีของพุทธศาสนา คือ

เดือนมกราคม	ทำบุญประเพณี	วันขึ้นปีใหม่
เดือนกุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณี	วันมาฆบูชา
เดือนมีนาคม	ทำบุญประเพณี	-
เดือนเมษายน	ทำบุญประเพณี	วันสงกรานต์
เดือนพฤษภาคม	ทำบุญประเพณี	วันวิสาขบูชา/พืชมงคล
เดือนมิถุนายน	ทำบุญประเพณี	-
เดือนกรกฎาคม	ทำบุญประเพณี	วันเข้าพรรษา
เดือนสิงหาคม	ทำบุญประเพณี	วันแม่แห่งชาติ
เดือนกันยายน	ทำบุญประเพณี	-
เดือนตุลาคม	ทำบุญประเพณี	วันทอดกฐิน/ออกพรรษา
เดือนพฤศจิกายน	ทำบุญประเพณี	-
เดือนธันวาคม	ทำบุญประเพณี	วันพ่อแห่งชาติ

(10) สุขภาพอนามัย

หมู่บ้านชัยยางเวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะใช้บริการของสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ หมู่ 8 บ้านฝั่ง 1 อยู่ห่างจากบ้านชัยยาง 5 กิโลเมตร และโรงพยาบาลปากช่องนานา อยู่ห่างจากบ้านชัยยางประมาณ 20 กิโลเมตร

(11) ภูมิปัญญาชาวบ้าน

(11.1) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

1. นางพระ สุขสนอง อายุ 45 ปี เชี่ยวชาญด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า มีประสบการณ์ 5 ปี
2. นางเกษรา ทิพย์กุลานนท์ อายุ 50 ปี เชี่ยวชาญด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า มีประสบการณ์ 10 ปี

(11.2) ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

1. นายเอก ทำสวน อายุ 49 ปี เชี่ยวชาญด้านการเมืองการปกครอง ประสบการณ์ 5 ปี
2. นายประมุข จันทร์แดง อายุ 40 ปี เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา ประสบการณ์ 18 ปี

(11.3) ด้านองค์กรชุมชน

1. กลุ่มพัฒนาสตรีชนบทบ้านชัยยาง กิจกรรมหลักของกลุ่มคือ ผลิตผลิตภัณฑ์ใยสังเคราะห์ ตั้งขึ้น พ.ศ. 2539 จำนวนสมาชิกเริ่มก่อตั้ง 96 คน ปัจจุบัน 102 คน ปัจจุบันกลุ่มมีทุน 2,000,000 บาท
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านชัยยาง กิจกรรมหลักของกลุ่มคือ สะสมเงินออมทรัพย์หมู่บ้าน ตั้งขึ้น พ.ศ. 2541 จำนวนสมาชิกเริ่มก่อตั้ง 56 คน ปัจจุบัน 552 คน ปัจจุบันกลุ่มมีทุน 1,580,100 บาท
3. กลุ่มเกษตร-ผสมผสาน กิจกรรมหลักของกลุ่มคือ ดำเนินการด้านการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร ตั้งขึ้น พ.ศ. 2544 จำนวนสมาชิกเริ่มก่อตั้ง 56 คน ปัจจุบัน 56 คน ปัจจุบันกลุ่มมีทุน 30,000 บาท

หมู่บ้านชัยยางในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีโครงการของรัฐ หรือ อบต. เข้ามาพัฒนาช่วยเหลือชาวบ้าน ได้แก่

1. โครงการกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม “กองทุนชุมชน”

โดยหน่วยงาน ธนาคารออมสิน

พ.ศ. 2542

ผลการดำเนินการ ทำให้สตรีในหมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. โครงการส่งเสริมผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง

โดยหน่วยงาน กรมประชาสงเคราะห์

พ.ศ. 2542

ผลการดำเนินการ สมาชิกในกลุ่มมีงานทำ และมีรายได้ตลอดปี

3. โครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท (ส.อ.ช.)

โดยหน่วยงาน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

พ.ศ. 2543

ผลการดำเนินงาน สมาชิกในหมู่บ้านมีงานทำ

4. โครงการฝึกอาชีพสตรีชนบทที่ถูกเลิกจ้างหรือว่างงาน

โดยหน่วยงาน นิคมสร้างตนเองลำตะคอง กรมประชาสงเคราะห์

พ.ศ. 2543

ผลการดำเนินงาน สตรีในหมู่บ้านมีอาชีพเสริม สร้างรายได้เพิ่มขึ้น

4.2 ผลการประเมินโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยภาพรวมมีดังนี้

4.2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้เงิน

(1) ผลการประเมินเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1)นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านชัยยาง พบว่า เมื่อเริ่มโครงการประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนเงินบ้านของรัฐบาล ระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

2)คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกช่วยกันบริหารเงินกองทุน 1 ล้านบาทให้มียอดเพิ่มขึ้น เพื่อนำมาพัฒนาตามวัตถุประสงค์

3)คณะกรรมการของกองทุนมีจำนวน 15 คนประกอบด้วยประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการ โดยได้มาจากการคัดเลือกของสมาชิก ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการ

4) กองทุนหมู่บ้านเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน

(2) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้กองทุนพบว่า ผู้รู้ระดับวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจนต่อคณะกรรมการกองทุนตามหลักเกณฑ์ และวิธีที่กองทุนกำหนดแต่อย่างไรก็ตามมีผู้กู้บางคนมิได้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเป็นจำนวน 3 ราย จากผู้กู้ทั้งสิ้นจำนวน 47 ราย

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า เมื่อมีการจ่ายเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายจ่าย เพื่อบันทึกการควบคุมการจ่ายเงินสด และการจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคาร หรือการโอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารของกองทุนให้กับผู้รับหรือผู้มีสิทธิ แต่อย่างไรก็ตามคณะกรรมการกองทุน ควรเพิ่มความรู้ความสามารถในเรื่องของการจัดทำบัญชีมากขึ้น

3) มีการสร้างงานในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในรูปของการแปรรูปผลิตภัณฑ์สินค้า ของสมาชิกผู้กู้

(3) ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า สมาชิกผู้กู้เงินได้ตามจำนวนที่เขียนในโครงการประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า จำนวนเงินกองทุนมีน้อย สมาชิกมีความต้องการที่จะกู้เงินจำนวนมาก แต่ได้รับการอนุมัติไม่เป็นไปตามความต้องการ เช่น สมาชิกมีความต้องการซื้อโคนมมาเลี้ยง ราคาประมาณ 25,00-30,00 บาท แต่ตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จำกัดวงเงินเพียง 20,000 บาท

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า จำกัดระยะเวลาในการส่งคืนเงินกู้ ในกรณีที่สมาชิกบางคนนำไปประกอบอาชีพที่ใช้ระยะเวลาคืบทุนนาน เช่น การเลี้ยงโคนม โคเนื้อ

4.2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

(1) ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ สมาชิกผู้กู้มีประสบการณ์ในการดำเนินการมีการบริหารกิจการอย่างถูกวิธีตามขั้นตอน และสามารถชำระคืนตามกำหนดระยะเวลาแต่อย่างไรก็ตามมีเหตุการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ปัญหาวัตถุดิบมีราคาสูงขึ้น ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล

2) การใช้เงินผิดประเภทไม่นำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ เช่น นำเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติไปชำระหนี้ ธกส. แทน

(2) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน

จุดเด่น ได้เงินตามจำนวนที่เขียนโครงการกู้ยืม

จุดด้อย จำกัดจำนวนเงินตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพราะในการประกอบอาชีพใหม่ต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก การจำกัดวงเงินกู้รายละไม่เกิน 20,000 บาท เป็นเพียงเงินทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอยู่แล้ว

2) นักศึกษาได้ผ่านงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ

(3) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย พบว่า ความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจที่ทำประสบความสำเร็จ

2) การปฏิบัติงานของนักศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

(4) ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง รายได้เป็นเงิน ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ ผลเป็นความพอใจ ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี เช่น ซื้อมือถือ ซื้อมือถือ

2) ผลกระทบโดยตรง ผู้กู้ได้ขยายกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดี อันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน

3) ผลกระทบโดยอ้อม ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง มีศักยภาพ และมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน มีการกลับคืนถิ่นที่อยู่ของตนเอง เช่น สตรีรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มพัฒนาสตรีของหมู่บ้าน สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับสมาชิก

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ อาชีพทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ทำสวน ค้าขาย ซ่อมแซม ชักกรีด ในหมู่บ้านชัยบียง โดยใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี มีกระบวนการผลิต และได้รับผลผลิตตามความต้องการ สรุปได้ดังนี้

4.3.1 อาชีพทำไร่ข้าวโพด

มีปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด

กระบวนการที่ดี ได้แก่ การดูแลรักษา การใส่ปุ๋ย การฉีดยากำจัดวัชพืช

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ฝักข้าวโพดที่สมบูรณ์

4.3.2 อาชีพเลี้ยงสัตว์

(1) เลี้ยงโคเนื้อ

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ พ่อพันธุ์และแม่พันธุ์โค

กระบวนการที่ดี ได้แก่ การดูแลรักษา การให้อาหาร

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ จำนวนโคที่แข็งแรงไม่เป็นโรค และมีน้ำหนักมาก ราคาดี

(2) เลี้ยงโคนม

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ แม่พันธุ์โค

กระบวนการที่ดี ได้แก่ การดูแลรักษา การให้อาหาร

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ นมที่มีปริมาณมาก

(3) เลี้ยงสุกร

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ลูกสุกร

กระบวนการที่ดี ได้แก่ การดูแลรักษา การให้อาหาร การฉีดวัคซีนป้องกัน

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ สุกรที่แข็งแรง น้ำหนักมาก ไม่เป็นโรค และราคาดี

4.3.3 อาชีพทำสวน

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ดินมะม่วง หรือน้อยหน่า

กระบวนการที่ดี ได้แก่ การดูแลรักษา การใส่ปุ๋ย การฉีดยากำจัดวัชพืช

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ผลมะม่วง หรือน้อยหน่าใหญ่ และสมบูรณ์ ขายได้ราคาดี

4.3.4 อาชีพค้าขาย

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ผักและผลไม้ที่สะอาด และปลอดภัย

กระบวนการที่ดี ได้แก่ การปรุงแต่งรส

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ อาหารที่สะอาดและถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค

4.3.5 อาชีพซ่อมแซมรถ

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ รถยนต์ หรือ รถจักรยานยนต์ที่ชำรุด

กระบวนการที่ดี ได้แก่ การเคาะ ประคอง ทำสี

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ รถยนต์ หรือ จักรยานยนต์ที่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างปลอดภัย

4.3.6 อาชีพหลัก

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ ผ้าที่ผ่านการซักเรียบร้อยแล้ว

กระบวนการที่ดี ได้แก่ เตารีดที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ เสื้อผ้าที่รีดเรียบร้อยแล้ว สามารถใส่ได้ทันที

ตัวอย่าง

บ้านชัยยาง หมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2544 และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้นำเงินกองทุน 1 ล้านบาทไปฝากธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง บัญชีเลขที่ 06-4303-20-082625-9 ซึ่งเงินกองทุนหมู่บ้านนี้ได้มีการอนุมัติให้กู้เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการแล้ว เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ สมาชิกผู้กู้ยังไม่ถึงกำหนดชำระคืน โดยจะถึงกำหนดชำระคืนในเดือนพฤศจิกายน 2545 นี้

กรณีที่ 1 นายอุทิศ ยาคี อายุ 49 ปี อยู่บ้านเลขที่ 105 หมู่ 11 บ้านชัยยาง เลขที่บัญชีธนาคาร 06-4303-20-086691-1 ได้รับเงินจากกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2544 ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวน 20,000 บาท เพื่อทำไร่ข้าวโพด ผลจากการประกอบอาชีพ ขาดทุน เนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล

กรณีที่ 2 นายศักรินทร์ ภูมิ อายุ 31 ปี อยู่บ้านเลขที่ 225 หมู่ 11 บ้านชัยยาง เลขที่บัญชีธนาคาร 06-4303-20-089944-0 ได้รับเงินจากกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2545 ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวน 20,000 บาท เพื่อเลี้ยงโคเนื้อ ผลจากการประกอบอาชีพ ยังไม่ทราบผลเพราะอยู่ในระหว่างการดำเนินการ

กรณีที่ 3 นายมนตรี วันดี อายุ 40 ปี อยู่บ้านเลขที่ 225/1 หมู่ 11 บ้านชัยยาง เลขที่บัญชีธนาคาร 06-4303-20-089705-8 ได้รับเงินจากกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2545 ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวน 20,000 บาท เพื่อเลี้ยงโคนม ผลจากการประกอบอาชีพ เนื่องจากผู้กู้ดำเนินการเลี้ยงโคนมอยู่ก่อนแล้ว จึงทำให้สามารถประกอบกิจการได้กำไรเพิ่มขึ้น

กรณีที่ 4 นายวิรัตน์ สดโลกกรวด อายุ 31 ปี อยู่บ้านเลขที่ 239/1 หมู่ 11 บ้านชัยยาง เลขที่บัญชีธนาคาร 06-4303-20-086690-2 ได้รับเงินจากกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2544 ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวน 20,000 บาท เพื่อเลี้ยงสุกร ผลจากการประกอบอาชีพ เนื่องจากผู้กู้ไม่มีประสบการณ์ อาหารสุกรมีราคาแพง จึงทำให้ขาดทุน

กรณีที่ 5 นายสมนึก ยาคี อายุ 57 ปี อยู่บ้านเลขที่ 239 หมู่ 11 บ้านชัยยาง เลขที่บัญชีธนาคาร 06-4303-20-086694-8 ได้รับเงินจากกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเมื่อวันที่ 6

ธันวาคม 2544 ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวน 20,000 บาท เพื่อทำสวนน้อยหน้า ผลจากการประกอบอาชีพ เนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ผลผลิตไม่ได้ตามเป้าหมาย

กรณีที่ 6 นางลำพรวน เอื้อรัมย์ อายุ 30 ปี อยู่บ้านเลขที่ 350 หมู่ 11 บ้านซับยาง เลขที่บัญชีธนาคาร 06-4303-20-086814-2 ได้รับเงินจากกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2544 ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวน 20,000 บาท เพื่อค้าขาย ผลจากการประกอบอาชีพ เนื่องจากผู้ดำเนินกิจการค้าขายอยู่ก่อนแล้ว จึงทำให้สามารถประกอบกิจการได้กำไรเพิ่มขึ้น

กรณีที่ 7 นายสังวร บริบูรณ์ อายุ 36 ปี อยู่บ้านเลขที่ 217/1 หมู่ 11 บ้านซับยาง เลขที่บัญชีธนาคาร 06-4303-20-075756-6 ได้รับเงินจากกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2544 ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวน 20,000 บาท เพื่อซ่อมรถยนต์ ผลจากการประกอบอาชีพ เนื่องจากผู้ดำเนินกิจการซ่อมรถยนต์อยู่ก่อนแล้ว จึงทำให้สามารถประกอบกิจการได้กำไรเพิ่มขึ้น

กรณีที่ 8 นางกาญจนา หล่ออินทร์ อายุ 40 ปี อยู่บ้านเลขที่ 237/1 หมู่ 11 บ้านซับยาง เลขที่บัญชีธนาคาร 06-4303-20-086322-7 ได้รับเงินจากกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2544 ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวน 20,000 บาท เพื่อซักกรีด ผลจากการประกอบอาชีพ เนื่องจากผู้ดำเนินกิจการซักกรีดอยู่ก่อนแล้ว จึงทำให้สามารถประกอบกิจการได้กำไรเพิ่มขึ้น

4.4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.4.1 การบรรลุเป้าหมายในการศึกษาประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซับยาง หมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คณะกรรมการมีการร่วมกันร่างระเบียบข้อบังคับของกองทุน คณะกรรมการและสมาชิกมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก มีการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ของสมาชิก มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน

4.4.2 การบรรลุเป้าหมายในการศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนว่ามีมากน้อยเพียงใด พบว่า มีการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาทำให้เกิดประโยชน์ นำหลักทฤษฎีแบบพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

4.4.3 การบรรลุเป้าหมายในการศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคม ของชุมชนบ้านซับยาง พบว่า สมาชิกผู้กู้แต่ละรายมีความคิดในการกู้เงินเพื่อประกอบกิจการตามที่ตนถนัดและเป็นการประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ผิดกฎหมายและจารีตประเพณี

4.4.4 การบรรลุเป้าหมายในการศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเชื่อมโยกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน พบว่า มีการรวมกลุ่มสำหรับผู้ประกอบอาชีพเดียวกันและมีหน่วยงานของภาครัฐแนะนำให้ความรู้กับกลุ่มที่จัดตั้งขึ้น

4.4.5 การบรรลุเป้าหมายในการศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น หมู่บ้าน ชัยยาง จากแบบเก็บตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน จาก 86 กลุ่มตัวอย่างของ 430 ครัวเรือน ปรากฏผลสำรวจ ดังต่อไปนี้ (ปร. 7 แบบรายงานผลการสัมภาษณเพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านชัยยาง)

ตัวชี้วัด	ผลการสัมภาษณ์						
	มาก	ร้อยละ	ปานกลาง	ร้อยละ	น้อย	ร้อยละ	
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	26	30.23	45	52.33	15	17.44	
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	16	18.60	54	62.80	16	18.60	
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	26	30.23	43	50.00	17	19.77	
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	25	29.07	35	40.70	26	30.23	
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสดหาความรู้เพิ่มเติม	ผลการสัมภาษณ์						
	มีโอกาส		ร้อยละ	ไม่มีโอกาส		ร้อยละ	
	75		87.21	11		12.79	
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	ผลการสัมภาษณ์						
	เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	ลดลง	ร้อยละ	เท่าเดิม	ร้อยละ	
	58	67.44	9	10.47	19	22.09	
	7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า รักใคร่ ประองคอง	57	66.28	16	18.60	13	15.12
	8. ในชุมชนมีการรวมตัว กลุ่มองค์กรประชาชน	86	100	-	-	-	-

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนร้อยละของตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

ตัวชี้วัด	ผลการสัมภาษณ์					
	เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	ลดลง	ร้อยละ	เท่าเดิม	ร้อยละ
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ	22	25.58	47	54.65	17	19.77
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ คนด้อยโอกาส	58	67.44	7	8.14	21	24.42
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	ผลการสัมภาษณ์					
	ใช่	ร้อยละ	ไม่ใช่	ร้อยละ	ไม่แน่ใจ	ร้อยละ
	58	67.44	11	12.89	17	19.77
12. ในชุมชนสมาชิกสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้	83	96.51	3	3.49	-	-

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนร้อยละของตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน (ต่อ)

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านซบซาย สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- (1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านซบซาย หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา
- (2) เพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหาของชุมชนว่ามีมากน้อยเพียงใด
- (3) เพื่อศึกษาศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนบ้านซบซาย
- (4) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเชื่อมโยงกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน
- (5) เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น บ้านซบซาย

5.2 วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 5.2.1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 5.2.2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในชุมชนท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่
- 5.2.3 ใช้กรอบแนวคิดแบบชีพิ โมเดล วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- 5.2.4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงาน และบางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม
- 5.2.5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามข้อมูลตามประเด็นต่าง ๆ ที่เหมาะสม

5.3 ผลการดำเนินการ

ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน 80 % มีทัศนคติเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในด้านบวก 100% (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนของหมู่บ้านซบซาย)

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านชัยยาง บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มีระบบบริหารกองทุนหมู่บ้านชัยยาง จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านชัยยางเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านชัยยาง มีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านชัยยาง และมีแนวโน้มการจัดตั้งสหกรณ์ในชุมชนได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 มีการสร้างเครือข่ายย่อยภายในชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 มีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนบ้านชัยยาง มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือ ร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวก ด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อน ได้มีการถ่ายทอดประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ล้มเหลวมาก่อนเป็นตัวอย่างให้แก่บุคคลรุ่นต่อมา และมีการรวมกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อ ไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซ้อน

2.1.2 ก่อให้เกิดรายได้ เป็นการกระจายรายได้ อันเกิดจากการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม

2.1.3 สมาชิกในชุมชนมีโอกาสเลือกผู้มาดูแลรักษาผลประโยชน์ของกองทุนให้เติบโตขึ้นในอนาคต

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 คนในชุมชนมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคาร , ธกส , และนายทุน ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตได้

2.2.2 คนในชุมชนยังมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพน้อย คือ การประกอบอาชีพไม่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของชุมชน ทำให้เสี่ยงต่อการได้ผลผลิตน้อย และไม่มั่นคงทุนพร้อมดอกเบี้ยส่งคืนหมู่บ้าน

2.2.3 ในช่วงแรกสมาชิกบางคน เกิดการต่อต้านคณะกรรมการกองทุนในกรณีที่ตัดเงินกู้ของสมาชิก

2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายย่อย ภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง การอยู่ในชุมชนอย่างมีสันติ ผู้นำชุมชน มีความยุติธรรม และมีคุณธรรม และมีอาชีพสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ปลอดภัยจากปัญหา ยาเสพติด และอบายมุข

2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

2.5.1 ผลโดยตรง เมื่อเวลาผ่านไป 8 เดือน ผลจากการสำรวจความน่าจะเป็นที่สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการสามารถก่อให้เกิดรายได้ และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยนั้น ผู้วิจัยประมาณการว่าสมาชิกจะสามารถส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยคืนให้แก่กองทุนหมู่บ้านได้ประมาณ 95 % ของจำนวนผู้กู้ทั้งหมด ส่วนอีก 5 % ที่คาดว่าจะยังส่งคืนไม่ได้นั้นจะเป็นสมาชิกที่กู้เงินไปประกอบอาชีพทำการเกษตร คือ ปลูกข้าวโพด เพราะจากระยะเวลาที่ผ่านมา ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ทำให้สมาชิกที่ทำไร่ข้าวโพดในชุดที่ 1 ได้ผลผลิตน้อย หรือบางรายก็ถึงกับขาดทุน และเริ่มลงทุนในชุดที่ 2 และยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการ ยังไม่ถึงฤดูเก็บเกี่ยว จึงยังไม่มีเงินที่จะนำมาส่งคืน บางรายเมื่อถึงกำหนดระยะเวลาในการคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยคืน ก็อาจจะกู้เงินจากแหล่งอื่นมาชำระหนี้ก่อน

แนวทางแก้ไข

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอาจจะยืดระยะเวลาในการชำระหนี้คืน โดยต้องมีการจ่ายดอกเบี้ยทุกเดือน หรือรับชำระคืนเป็นรายเดือน หรือ 3 เดือนชำระหนึ่งครั้งแทน และมีข้อบังคับว่าถ้าสมาชิกคนใดมีการยืดระยะเวลาในการชำระหนี้ออกไปจะมีผลกระทบต่อการกู้ในครั้งต่อไปด้วย เช่นอาจจะจำกัดวงเงินกู้เพียง 10,000 บาท

2.5.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินส่วนใหญ่ที่กู้ไปดำเนินการโครงการสามารถเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งกว่าเดิม

2.5.3 ผลกระทบโดยอ้อม วิธีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิดสันติสุขในชุมชน

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะให้มีการแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

(1) วงเงินกู้เงินกู้ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน ข้อที่ 32(1-4) ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท ควรแก้ไขเป็น ในกรณีที่สมาชิกขอกู้เงินไปดำเนินกิจการใหม่รายหนึ่งในวงเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท

(2) การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ควรแก้ไขให้เพิ่มเติมเป็นทุนสำรองจัดสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ให้แก่หมู่บ้าน ร้อยละ 10

(3) การนัดประชุมใหญ่สมาชิกอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ควรแก้ไขเป็นอย่างน้อยปีละสองครั้ง เพราะจะได้มีโอกาสในการแก้ไขปัญหาเพิ่มขึ้น

5.4.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะ ให้มีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

(1) คณะกรรมการควรแบ่งหน้าที่การบริหารงานให้ชัดเจน เพราะคณะกรรมการบางท่านยังไม่มี ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

(2) คณะกรรมการทุกคนควรมีความยุติธรรมในการพิจารณาเงินกู้

(3) ควรมีการจัดอบรมให้คณะกรรมการและกระดานมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ

5.4.3 ข้อเสนอแนะเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่ควรเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขหรือแนะนำเกี่ยวกับการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกดังต่อไปนี้

(1) สมาชิกกู้เงินไปใช้ให้ระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนและนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนโครงการเสนอกู้ และคณะกรรมการสามารถทำการตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) จัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินกิจการของตนเอง

(3) กรรมการกองทุนควรจัดตั้งฝ่ายจัดซื้อขึ้นมา ในกรณีที่สมาชิกขอทำโครงการ ก็จัดซื้อวัตถุดิบให้เลย จะสามารถช่วยแก้ปัญหากรณีสมาชิกใช้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ เช่น มีการจัดตั้งกองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ปุ๋ย

บรรณานุกรม

- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ,
“ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี, ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ,
การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)”
พ.ศ. 2544
- ศูนย์ประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ระดับตำบล ,
กทป. “ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน” , 2544
- สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม “คู่มือเตรียมความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ฉบับหมู่บ้าน” ,
2544
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
“คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง”
, 2544
- กองทุนหมู่บ้านชัยยาง หมู่ 11 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา , 2544
- มทส. “บท 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)” , 2544
- มทส. “บท 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน)” , 2545
- มทส. “บท 3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)” ,
2545
- มทส. “บท 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)” , 2545
- มทส. “บท 7 (แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนคติของ
ประชาชน)” , 2545
- สำนักงานเกษตรอำเภอปากช่อง , กรมส่งเสริมการเกษตร 2538 “แนวทางพัฒนาการเกษตร ระดับ
ตำบล” (โครงการปรับปรุงระบบแผนและพัฒนาการเกษตร) , 2538 – 2544
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี “แผนที่
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9” , กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อรรถการพิมพ์
กระทรวงศึกษาธิการ “ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา” , กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ทัศน์ทองการพิมพ์ , 2545
- กระทรวงศึกษาธิการ “ชุดวิชาการวิจัยชุมชน” , กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดทัศน์ทองการ
พิมพ์ , 2545

กระทรวงศึกษาธิการ “ชุดวิชาสารนิพนธ์” , กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดทัศนทองการพิมพ์ , 2545

กระทรวงศึกษาธิการ “คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ” กรุงเทพมหานคร , 2544

เสรี พงศ์พิส “กองทุนหมู่บ้านสวัสดิการชุมชน” , กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ภูมิปัญญาไทย
สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ “รวมบทความทางการประเมินโครงการ” ; จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย :
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

